21 ԱՊՐԻԼ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 74 (828)

Ազգ

Azg
armenian daily

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ... ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 80-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ

ՀՈՒՇԱՀԱՆԴԵՍ

Կհնչի ՄՈՑԱՐՏԻ «ՌԵՔՎԻԵՄԸ»

Դիրիժոր՝ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՋՅԱՆ

Ապրիլի 22-ին, ժամը 15.00-ին, Ալ. Սպենդիարյանի անվան Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի մեծ դահլիճում:

ԵՐԵՎԱՆ

22 կազմակերպություն կմասնակցի համամասնական ընտրություններին

Երեկ երեկոյան ավարտվեց կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կարեւորագույն նիստերից մեկը, որի ընթացքում, քննելով տարբեր կազմակերպությունների կողմից ներկայացված դիմումները եւ հարակից փաստաթղթերը, հանձնաժողովը որոշեց նրանցից 22-ին թույլատրել մասնակցելու առաջիկա հուլիսի 5-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններին՝ համամասնական (կուսակցական) ցուցակով: Այդ 22 կազմակերպություններն են.

1. Հայաստանի ագրարային-ժողովրդավարական կուսակցություն
2. Հայաստանի կոմունիստական կուսակցություն
3. Ազգային դաշինք Դաշնակցություն
ա) Սահմանադրական իրավունք միություն
բ) «Ստախորականների միություն» հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն
գ) «Արցախ-Հայաստան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն
դ) «Ժառանգ» Արեւելահայկական ազգային-պահպանողական ակումբ
4. «Ազգային պետություն» հ/ք կազմակերպություն
5. Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցություն
6. «Կանայք Հայոց աշխարհի»
7. Աշխատավորական Հայաստան միություն
8. Հայաստանի հայ հեղափոխական դաշնակցություն (Հ. Կ.)
9. Ազգային ժողովրդավարական միություն
10. Հայաստանի բազմակուսակցական կուսակցություն
11. «Առաքելություն» հ/ք
12. Ժողովրդական կազմակերպություն
13. Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցություն (ՀՌԱԿ)
14. «Հայկանդուխտ» միություն
15. Ազգային ինքնորոշում միավորում
16. «Հայաստան» գիտա-արդյունաբերական եւ քաղաքացիական միություն
17. Ազգային առաջադիմություն
18. Հայաստանի ցեղապաշտական կուսակցություն
19. «Հանրապետություն» միավորում (ՀՀՇ եւ այլ կազմակերպություններ)
20. «Կամք» եւ Հայ դաշնակցություն միավորում
21. Հայ միադեսական կուսակցություն
22. «Շամիրամ» կազմակերպություն

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ

Հայաստանը 13-րդ դարի խաչքար է նվիրել ՄԱԿ-ին

Բոստոնում լույս տեսնող ՌԱԿ անգլիագիր պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Միրոր Սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթից տեղեկանում ենք, որ ապրիլի 13-ին, հինգշաբթի օրը, ՄԱԿ-ի Նյու Յորքի կենտրոնում, դեսպան Ալեքսանդր Արզումանյանը պաշտոնական հանգամանքներում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի եւ տիկնոջ ներկայությամբ ՄԱԿ-ին է նվիրել 13-րդ դարի (ավելի ճշգրիտ՝ 1216 թ.) խաչքար, բերված Գեղարդի վանքից: Այդ թանկարժեք նվիրատվությունը կատարվել է Հայաստանի Հանրապետության ՄԱԿ-ի անդամ դառնալու 3-րդ տարեդարձի եւ միջազգային այդ կազմակերպության հիմնադրության 50-ամյակի առթիվ: Ընդունելով նվերը, Բուտրոս Ղալին մասնավորապես ասել է. «Հայաստանը թեեւ ՄԱԿ-ի նոր անդամներից է, սակայն հայրենիքն է մի հին ժողովրդի եւ աշխարհի ամենահին քաղաքակրթություններից մեկի: Եւ հետեւաբար, շատ պատշաճ է, որ այս մեծ ժողովուրդը եւ նրա եզակի արվեստը ներկայացված լինեն այստեղ, որտեղ աշխարհի բոլոր ժողովուրդները իրենց տանն են զգում»:

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Ամերիկան կաջակցի՞ Հայաստանի էներգետիկ համակարգին

Փոխնախարար Բիլ Ուայթը եւ կոնգրեսական Գրեգ Լաֆլինը ժամանեցին Երեւան

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Թե որքանով ԱՄՆ-ը կաջակցի Հայաստանի էներգետիկ համակարգի զարգացմանը, առայժմ մեզ համար մնում է անհայտ: Սակայն, երեկ Թբիլիսիից Երեւան ժամանած Մ. Նահանգների էներգետիկայի փոխնախարար Բիլ Ուայթի եւ կոնգրեսական Գրեգ Լաֆլինի հանդիպումները ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ, հետապնդում էին հենց այդ նպատակը: Թբիլիսիում կայացած նույն մակարդակի հանդիպումներում արդեն իսկ նշվել էր, որ Մ. Նահանգները մտադիր է ֆինանսական օգնություն ցույց տալ Վրաստանի էներգետիկ ծառայություններին: Ի դեպ, ամերիկյան պատվիրակությունը 10-օրյա ուղեւորության ընթացքում կլինի Կովկասի եւ Կասպիական ավազանի 7 երկրներում, այդ թվում Ղազախստանում, Թուրքմենստանում, Ադրբեջանում, Թուրքիայում եւ Ռուսաստանում:

Բնական է, որ այցի ընթացքում կքննարկվի կասպիական նավթամուղի հարցը, նկատի ունենալով, որ եւ՝ Բիլ Ուայթը, եւ՝ Գրեգ Լաֆլինը զբաղվում են նաեւ նավթարդյունաբերության ոլորտի հարցերով: Անցած տարի Բիլ Ուայթը մշակել էր Մ. Նահանգների վարչակազմի նավթի եւ գազի ծրագիրը, որը նպատակաուղղված էր բնական գազի իրացման, ինչպես նաեւ կառավարության եւ արդյունաբերության համագործակցությանը:

Հայաստանի իշխանությունների հետ հանդիպումների ընթացքում Ուայթը քննարկել է էներգետիկ զարգացման խնդիրներ, իսկ վարչապետի մոտ ընդունելության ժամանակ փոխնախարարը, անդրադառնալով ատոմակայանի վերագործարկման հարցին, նշել է, թե Միացյալ Նահանգների կարծիքով իր էներգետիկ պահանջմունքների բավարարման համար Հայաստանն առաջիկա տարիներին այլընտրանք չունի:

ԵՂԵՌՆ-80

Երեւանում այսօր կբացվի «Ցեղասպանության հարցեր» միջազգային գիտաժողովը

Մոսկովյան գիտաժողովի մասնակիցները Երեւանում

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

Մոսկվայում «Ցեղասպանությունը մարդկության դեմ ուղղված հանցագործություն է» գիտաժողովի մասնակիցների մի մասը՝ նշանավոր գիտնականներ Ռիչարդ Հովհաննիսյանը, Վահագն Տատրյանը, Թաներ Աքչամը, Հենրի Աղայանը եւ ուրիշներ Մոսկվայից երեկ մեկնեցին Երեւան, որտեղ այսօր կշարունակեն իրենց աշխատանքը, բայց արդեն ոչ միայն համաժողովի երեւանյան մասին իրենց մասնակցությամբ: Բանն այն է, որ նրանցից շատերը մտած լինելով հատուկ հանձնախմբի կազմի մեջ, դեռ պետք է աշխատեն այն բանաձեւի վերջնական տեքստի վրա, որը երկարատեւ ու բուռն բանավեճերից հետո չհաջողվեց ընդունել Մոսկվայում կայացած գիտաժողովում: Օրինակ, այդպես էլ չհաջողվեց միասնական կարծիքի գալ այն հարցում, թե արժե՞ արդյոք բանաձեւի տեքստում անդրադառնալ մի շարք մեծ տերությունների (Գերմանիայի եւ այլոց), որոնք Օսմանյան կայսրության աջակիցներն էին ցեղասպանության իրականացման ընթացքում եւ այլն:

Այնուհանդերձ, գիտաժողովի երկրորդ եզրափակիչ օրվա ընթացքում դրա մասնակիցներն ու հյուրերը հետաքրքրությամբ լսեցին ինչպես ՀՀ ԳԱ նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանի ողջույնի խոսքը, այնպես էլ Քրդական հետազոտությունների կենտրոնի տնօրեն, պրոֆեսոր Շ. Մգոյանի (Մոսկվա), իրավագիտության դոկտոր Ռուբեն Պողոսյանի (Սիրիա), Ռուսաստանի եւ Հայաստանի գիտության ներկայացուցիչների ելույթները: Իրենց զեկուցումներում նրանք ցեղասպանությունը դիտարկեցին համակարգերի տեսության ոլորտում, քննելով դրա կենսաստեղծական եւ հոգեբանական կողմերը, հայ ժողովրդի կրած նյութական վնասի փոխհատուցման խնդիրը, ցեղասպանությունը որպես էթնիկական խնդիրների լուծման թուրքական ավանդական քաղաքականություն:

Բուռն վիճաբանությունները շարունակվեցին, եւ մասնակիցները, այդպես էլ չհասցնելով դիտել Ֆրանսիայից հատկապես բերված՝ Անրի Վերնոյի «Մայրիկ» երկսերիանոց ֆիլմը, շարունակեցին քննարկումները ավելի քիչ պաշտոնական մթնոլորտում:

Ապրիլի 20-ին «Հայկական ավիաուղիների» հերթական ուղերը «Զվարթնոց» օդանավակայան հասցրեց Մոսկվայի նշանակալի իրադարձությունը հազիվ վերահասավորել հասցրած գիտնականներին:

Միջազգային գիտաժողովի մասնակիցների եւ հասարակ մահկանացուների հետ մեկտեղ Ռուսաստանի մայրաքաղաքից Երեւան ժամանեցին նաեւ ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը եւ ռուսաստանցի 3 խորհրդարանականներ Սերգեյ Բաբուրինի գլխավորությամբ: Այնուհանդերձ, վերջիններս հազիվ թե մասնակցեն գիտաժողովին, քանի որ իրենց նորյա այցի ծրագիրը շատ հագեցած է: Այդ մասին հայտնելով, Սերգեյ Բաբուրինը, որը, ի դեպ, առաջին անգամ է այցելում Հայաստան, ավելացրեց, որ Երեւանից բացի իրենք պետք է այցելեն ուրիշ շրջաններ, ռուսական զորամասեր, ինչպես նաեւ մեկնեն Լեռնային Ղարաբաղ: Հյուրերը Հայաստան են ժամանել ՀՀ Գերագույն խորհրդի հրավերով:

Ինքնաթիռում մենք խնդրեցինք գիտաժողովի մասնակիցներից երկուսի կարծիքը: Տես # էջ 2

ՏԱՎՐՈՍ

Իգդիրի կուսակալը հայերին հրավիրում է բանավեճի

Ապրիլի 19-ին թուրքական «Ջյումհուրիյեթ»-ը գրում է, որ Իգդիրի կուսակալությունը եւ քաղաքապետարանը համատեղ կազմակերպել են մի աշխատաժողով, որը պետք է կրի «Պատմական ճշմարտություններ եւ հայկական հարց» խորագիրը եւ որի ընթացքում վիճաբանության նյութ պետք է դառնա ցեղասպանության հարցը: Հետաքրքիր է, որ Իգդիրի կուսակալությունը դիմում է հղել Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ակադեմիային եւ տեղեկացրել, որ ցանկանում է Թուրքիայում հրապարակային ասուլիս կազմակերպել հայկական ցեղասպանության պնդումների վերաբերյալ: Աշխատաժողովը պետք է կայանա ապրիլի 24-ին: Հրավիրված են նաեւ թուրքական մի շարք համալսարանների քսան գիտնականներ: Կուսակալ Շամսեդդին Ուզունն ասել է, որ իրենք պետք է հայ գիտնականներին համաշխարհային հանրային կարծիքի առջեւ հնարավորություն տան վիճաբանելու, թե ով ում է կոտորել:

ՆՏ

Քրիստոնյա-իսլամ հանդիպում ապրիլի վերջին

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ապրիլի վերջերին այստեղ կկայանա Հյուսիսային Կովկասի, Ռուսաստանի հարավի եւ Անդրկովկասի քրիստոնյա եւ մահմեդական առաջնորդների հանդիպում: Այն նվիրված կլինի Կովկասում խաղաղության, համաձայնության եւ կայունության հասնելու ուղիների որոնմանը:

ԱՇԽԱՐՀ

Իրանին հետաքրքրում են վրացական նավահանգիստները, Վրաստանին՝ գազը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեկ պաշտոնական այցով նախագահ Ռաֆսանջանիի գլխավորությամբ այստեղ ժամանած Իրանի Իսլամական Հանրապետության ներկայացուցչական պատվիրակության կազմում են այդ երկրի արտգործնախարարը, տնտեսության եւ ֆինանսների, գազի եւ տրանսպորտի նախարարները, զինված ուժերի շտաբի պետը, նախագահի աշխատակազմի ղեկավարը եւ ուրիշներ: Նույն օրը տեղի ունեցավ երկկողմ բանակցությունների առաջին փուլը, ինչպես նաեւ Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի եւ Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիի դռնփակ հանդիպումը: Այցի ընթացքում Իրանի նախագահը կայցելի Վրաստանի Փոթի եւ Բաթում նավահանգստային քաղաքներ, քանի որ Իրանը շահագրգռված է այն բանով, որ իր ապրանքները եվրոպական այլ երկրներ առաքվեն Վրաստանի սեւծովյան նավահանգիստներով: Վրաստանը իր հերթին շահագրգռված է իրանական գազի ստացման հնարավորությամբ, ինչպես նաեւ տարանցիկ փոխադրումների շահույթով: Այցը կավարտվի Վրաստանի մաքսային գերատեսչության եւ Իրանի մաքսատան փոխըմբռնման հուշագրի եւ այլ փաստաթղթերի ստորագրմամբ:

Ահռելի պայթյուն Օկլահոմայում

Առնվազն 36 զոհ, 100 վիրավոր եւ 400 չգտնված

ՕԿԼԱՀՈՄԱ (ԱՄՆ), 20 ԱՊՐԻԼ, WSJ, BBC: Ամերիկյան այս քաղաքի վարչական մեծագույն շենքերից Ալֆրեդ Մուրրահ Բիլդինգում առավոտյան պատահած ահռելի պայթյունը ոչ միայն քանդեց շենքի մոտավորապես 9 հարկերը, այլեւ ցնցեց քաղաքի մեծ մասը՝ 85 կմ շառավիղով: Պայթյունի հետեւանքով զոհվեց առնվազն 36 մարդ, վիրավորվեց 100 հոգի, մինչ 400 հոգու ճակատագիրը դեռեւս հայտնի չէ, եւ մինչ փրկարարական աշխատանքները շարունակվում են, մասնագետները զոհերի թիվը գնահատում են շուրջ 80 մարդ, որոնց մեծ մասը՝ երեխաներ, քանի որ նույն շենքում էր տեղավորված մանկական բուժման կենտրոնը: Այսօր կեսօրին Բրյուսելից հաղորդվեց, որ արարքի պատասխանատվությունն ստանձնել է «Իսլամական ազգ» կոչվող մի կազմակերպություն, որի անունով ներկայացող Մոհամեդ ալ-Ալի անունով անհայտ մի անձնավորություն, հեռախոսազանգելով բելգիական RTL հեռուստակայան, սպառնացել է, որ նմանօրինակ արարքները պիտի կրկնվեն ամերիկյան այլ քաղաքներում, մասնավորապես Բոստոնում: Եվ մինչ ամերիկյան դաշնակցային ոստիկանությունը ձեռնարկել է լայնածավալ հետաքննություն գտնելու ռմբապայթյունի հեղինակներին, նախագահ Քլինթոնը ամերիկյան ժողովրդին խոստացավ «արագ, հստակ եւ խիստ» պատժել ոճրագործներին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՀՌԱԿ

«Գեւորգ Սիարոնյան» ակումբը ընտրությունների սեմին

Ինչպես տեղեկացանք ՌԱԿ Վանաձորի «Գեւորգ Սիարոնյան» ակումբի ատենապետ Արսեն Հովսեփյանից, կուսակցության անդամների թիվն իր գոյության անցած մեկ տարվա ընթացքում զգալի չափով ավելացել է: Բավականին թիվ են կազմում նաեւ համակիրները: «Գեւորգ Սիարոնյան»-ն այդ ընթացքում աջակցություն է ցուցաբերել Հայաստանի գրողների միության Վանաձորի բաժանմունքին եւ քաղաքային «Վերածնունդ» թերթի խմբագրությանը: Այժմ ծամկավարները զբաղված են ընտրարշավի նախապատրաստությամբ: Ապրիլի 18-ին կայացած ժողովում ընտրվեցին ՌԱԿ 4-րդ պատգամավորական ժողովի 7 պատգամավորներ, առաջադրվեցին նաեւ ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորության 4 թեկնածուներ: Ինչպես նշեց Ա. Հովսեփյանը, ընտրապայքարը այս տարի անզիջում է լինելու:

Վանաձոր

Մամուլի պատասխանատուների մտահոգությունները

Երգիծանքն ամենալուրջ եւ ամենադժվար ժանրն է: Հետեւաբար բնական էր, որ «Ոզնի» երգիծաթերթի խմբագրատանը հավաքվեին, խմբագրապետ Արամայիս Սահակյանի հրավերով, հանրապետության առավել զանգվածային թերթերի խմբագիրներն ու պատասխանատուները, ՀՀ Գխ մամուլի եւ զանգվածային լրատվության միջոցների հանձնաժողովի նախագահ Սերուժան Տեր-Գուլանյանի ներկայությամբ, քննարկելու իրենց հուզող հարցերը: «Գոլոս Արմենիի», «Առավոտ», «Իրավունք», «Անկախություն», «Հայք», «Լրագիր», «Երջան», «Ապերեսում», «Հայաստանի Հանրապետություն» եւ «Ազգ» թերթերի խմբագիրները, Արամայիս Սահակյանի ճոպսի տակ, երեկ կեսօրին ամբողջ 2 ժամ արծարծեցին իրենց հուզող հարցերը՝ ֆինանսատնտեսական դժվարություններ, մամուլի ազատության հարցեր, քննադատության եւ փոխադարձ հարգանքի նորմեր, իշխանությունների հետ հարաբերություններ, մինչ երգիծանկարիչ Գեւորգ Յարալյանն աշխատում էր ֆոտոնաբար: Առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների ընդառաջ՝ ներկաներն ընդունեցին էթիկայի սահմանները չխախտելու, «գոտկատեղից ներքեւ» չխփելու մասին եղած հորդորները, մինչ «Գոլոս Արմենիին» կարծես թե լուծեց իր մղձավանջային հարցը՝ «լեփի» լույսը: Միջոցառումը կազմակերպվել էր մայիսի 3-ի մամուլի ազատության միջազգային օրվան ընդառաջ:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Բագրատ Ասատրյան. «Շուկան այսօր իրականություն է»

Իսկ խնայողությունները, կներեք, ԽՍՀՄ-ի հետ խորտակվեցին

«Առնվազն մոտակա 20 տարվա ընթացքում Հայաստանը հնարավորություն չի ունենա փոխհատուցել նախկին ԽՍՀՄ խնայբանկի ավանդատուների ավանդները: Երբ այդպիսի փորձ արվի, ապա դա կփլուզի Հայաստանի տնտեսությունը, քանի որ ունենալով 200 միլիոնանոց բյուջե, հնարավոր չէ բնակչությանը փոխհատուցել 800 մլն. դոլար», ապրիլի 20-ին կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարեց ՀՀ ԿԲ նախագահ Բագրատ Ասատրյանը: Ըստ ԿԲ նախագահի, ինքը անձամբ դեմ էր խնայբանկում ներդրված գումարների ինդեքսավորման մասին ՀՀ Գխ-ի ընդունած որոշմանը: Նրա խոսքերով, ԽՍՀՄ-ը խորտակվեց՝ իր հետ խորտակելով նաեւ բնակչության խնայողությունները, եւ շատ ավելի խելամիտ կլիներ բոլոր ավանդատուներից ներողություն խնդրել:

«Շուկայական հարաբերությունները հանրապետությունում իրականություն են: Կարծում եմ բոլորս պետք է ընդունենք այդ իրողությունը», այսպիսի հայտարարությամբ եզրափակեց իր ելույթը ապրիլի 20-ին կայացած մամլո ասուլիսում ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանը: Նախագահը ընդհանուր առմամբ դրական գնահատեց այն բոլոր բարեփոխումների ընթացքը, որոնք հետեւանք են «ինչպես Գխ-ի կողմից ընդունված դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի, նույնպես եւ կենտրոնական բանկի նոր կանոնադրության հաստատման եւ բանկի օրենսդրական նախաձեռնությունների»: Պրն. Ասատրյանի կարծիքով, բարեփոխումները «կոչված են լրացնել այն բացը, որ դեռ առկա է «Կենտրոնական բանկի մասին» օրենքում» եւ «1995-ը առանձնահատուկ կլինի հենց նրանով, որ հանրապետությունում լիակատար կերպով կգործի բանկային եւ ֆինանսավարկային համակարգը»: Տարեսկզբից ընդունված ավելի քան 80 որոշումներից նախագահը առանձնակի կարեւորեց «Բանկերի գործունեությունը կարգավորող հիմնական ֆինանսական նորմատիվների մասին» որոշումը, որն ուղղված է հաստատելու առեւտրական բանկերի կանոնակարգը, ինչպես նաեւ «առաջին փորձն է ամբողջականորեն ի մի բերելու հանրապետության վարկային համակարգը»:

Բացի այդ, ինչպես մեծ նկատում, պրն. Ասատրյանը նշեց այն, որ «Կենտրոնական բանկի վերահսկողական ծառայության կայացումը արդեն իրականություն է»:

Խոսելով վերջերս Լոնդոն կատարած այցելության մասին (որ կենտրոնական բանկի նախագահը եւ ՀՀ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը մասնակցում էին Եվրոպական բանկի տարեկան ժողովի աշխատանքներին), պրն. Ասատրյանը, մասնանշելով միջոցառման «ձեւական» կողմը, այնուամենայնիվ հաստատեց Հայաստանի տնտեսության նկատմամբ զգալիորեն աճող հետաքրքրության փաստը, «ինչը նկատելի էր ժողովի ողջ ընթացքում»:

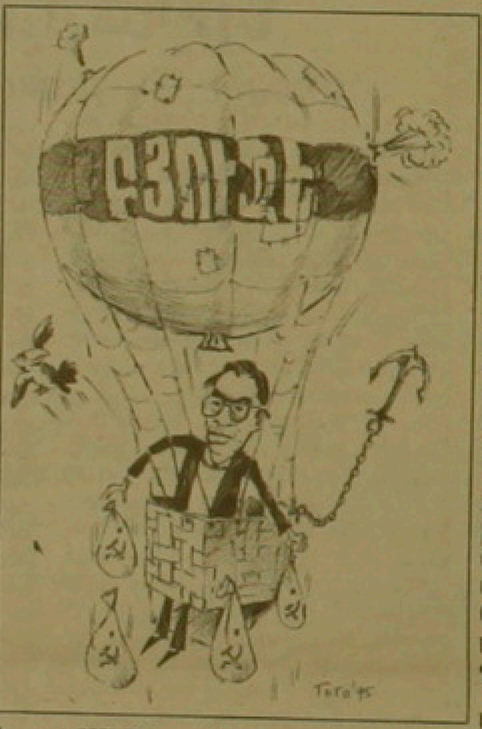

Ինչ վերաբերում է 1995-ի առաջին եռամսյակի արտադրանքի ծավալին, ապա պրն. Ասատրյանի վկայությամբ, այդ բնագավառում նկատելի է զգալի աճ, «որը շուրջ 15 տոկոսի չափով գերազանցում է նախորդ տարվա համանման ցուցանիշը: Իսկ սղաճի տեմպերը «ցածր են ծրագրվածից. այն հունվարին կազմել է 3,9 տոկոս, փետրվարին՝ 0,7 տոկոս, մարտին՝ 1,3 տոկոս: Ապրիլ ամսին եւս չեն սպասվում սղաճի բարձր տեմպեր»:

Գների տատանումների վերաբերյալ կենտրոնական բանկի նախագահը նշեց, «որ այդ տատանումները բնական են եւ շատ հաճախ կրում են սեզոնային բնույթ: 1995-ին սպասվում է նույնիսկ որոշ ապրանքների գների նվազում»: 1995-ի հաջողությունների թվում Բագրատ Ասատրյանը առանձնացրեց ռեաբիլիտացիոն վարկը, որը երկու անգամ ստացել է կենտրոնական բանկը (մարտին՝ 19,1 մլն եւ օրերս՝ 13 մլն ԱՄՆ դոլարի չափով)՝ ի նպաստ բյուջեի դեֆիցիտի մարման:

Բանկային եւ ֆինանսավարկային համակարգի մտահոգիչ խնդիրներից է սնանկացման եւ վարկերի մասին օրենքների ընդունումը, որոնց բացակայությունը, նախագահի համոզվածությամբ, լրջորեն խոչընդոտում է համակարգի առողջ գործունեությանը:

Ինչեւէ, ակնհայտ է է, որ ցանկացած բարեփոխումներ նախ եւ առաջ անդրադառնում են սոցիալական գործոնի վրա: Մեր այն հարցին, թե ինչպես է ԿԲ նախագահը նայում մասնավորապես «Արմենիա» բանկի ավանդատուների խնդրին, նա պատասխանեց. «Այդ խնդիրը մտնում է մեր գործառնության մեջ: Ներկայումս ոչ մի կառույց ի զորու չէ բավարարել ավանդատուների պահանջը: Այդ խնդիրը անհրաժեշտ է լուծել օրենսդրական եղանակով»:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ԵՂԵՌՆ-80

«Ցեղասպանության հարցեր» գիտաժողովը

Սկիզբը էջ 1

Հենրի Աղայան. *Հայագիտության միջազգային հումանիտար հիմնադրամի նախագահ, պրոֆեսոր, կենսաբանության դոկտոր.* Ինձ համար դժվար է գնահատական տալ, քանի որ ես գիտաժողովի կազմակերպիչներից մեկն եմ: Բայց չնայած որոշ թերություններին, ընդհանուր առմամբ մեր գիտական հավաքի նպատակն ապահովվեց: Վերջինս այն էր, որ ամենաբարձր գիտական մակարդակով վերլուծվեին ցեղասպանության տարբեր կողմերը նաեւ իրավական, սոցիալական, հոգեբանական մակարդակներով, մշակվեին որոշակի մեխանիզմներ, որոնք կնպաստեին ցեղասպանության կանխմանը:

Կազմակերպական տեսակետից կարելի է ասել, որ այդ լայնընդգրկուն միջոցառումը մեր ինքնահաստատվելության դարձավ ոչ միայն լայն հայկական, այլեւ համաշխարհային հասարակայնության առջեւ: Դա հիմք է տալիս մտածելու, որ մենք որպես միջազգային կազմակերպություն կայացել ենք եւ գտնվում ենք ճիշտ ճանապարհի վրա:

Ռիչարդ Հովհաննիսյան, *պատմաբան, UCLA համալսարանի (Կալիֆոռնիա) հայագիտության ամբիոնի վարիչ:* Սա շատ կարեւոր երեւույթ էր, հատկապես նկատի ունենալով տեղն ու վայրը: Այսինքն՝ Ռուսաստանի մայրաքաղաքը, նախկին Խորհրդային Միության մայրաքաղաքը, ուր տարիներ շարունակ հայկական ցեղասպանության մասին չէր կարելի խոսել:

Չնայած զեկույցների բարձր որակին, ինձ համար ավելի կարեւոր էր երեւույթը:

Շնորհավորում եմ կազմակերպիչներին, քանի որ հսկայական աշխատանք էին տարել, կարգադրելով եւ վայրը՝ Գիտությունների ակադեմիան, եւ հյուրանոցները, եւ՛ հրավիրելով հյուրեր տարբեր երկրներից:

Սա կարեւոր երեւույթ էր նաեւ տեղի հայկական գաղութի համար: Եւ գիտաժողովը կարծես թե ավելի հիմնավորվեց Ռուսաստանի Դումայի ընդունած հայտնի հայտարարությամբ:

Ինչ վերաբերում է բանաձեւին (ռեզոլյուցիա), որի ընդունելը պարտադիր չէ մեզ մոտ՝ Արեւմուտքում, բայց ընդունված է այստեղ, բավական վեճեր գնացին այդ կապակցությամբ: Ինձ համար հետաքրքիր էր լսել այդ վեճերը: Ես բոլոր կետերի հետ համաձայն չեմ, բայց դա լավ ձեւ է օգտագործելու եւ տարածելու համագումարի որոշումները:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ,
Մոսկվա-Երեւան

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պոլիոմիելիտի դեմ պատվաստումների առաջին փուլը իրականացվել է

Համաշխարհային առողջապահության կազմակերպության (ՀԱԿ) «Աշխարհը ազատենք պոլիոմիելիտից (մինչեւ 2000թ)» նշանաբանով ծրագրի շրջանակներում ապրիլի 3-6-ը Հայաստանում իրականացվել է պոլիոմիելիտի դեմ զանգվածային պատվաստման «ՄԵԿԱԿԱՐ» ծրագրի առաջին փուլը: Պատվաստումներ են ստացել 3 ամսականից մինչեւ 5 տարեկան երեխաների 94%-ը: Մնացած 6%-ը կազմել են այն երեխաները, որոնք այդ ընթացքում հիվանդ են եղել կամ բացակայել են հանրապետությունից: ՀՀ առողջապահության նախարարության հիգիենիկ հակահամաճարակային հսկողության վարչության պետ Սամվել Մանրիկյանը տեղեկացրեց, որ ծրագրի 2-րդ փուլը նախատեսված է անցկացնել 1995թ. մայիսի 8-11-ը: Պատվաստումներ կարվեն նույն տարիքային խմբի երեխաներին:

ՆՏ

Կատանը նախապատրաստվում է Ազգային ժողովի ընտրարշավին

ՀՀՇ «Կատան» կազմակերպությունը նախապատրաստվում է Ազգային ժողովի ընտրարշավին: Ընտրական օկրուգներն արդեն տեղաբաշխված են: Յուրաքանչյուր տեղամասում կազմավորվել են տեղամասային շտաբներ: Կատանի անդամների թիվը 28 հազար մարդ է: (Կազմակերպության կողմից առաջադրվել են Ազգային ժողովի պատգամավորության 2 թեկնածու):

ՆՏ

Հայաստանը ԱՊՀ միակ երկիրն է, որն ընդունել է վետերանների մասին օրենք

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Պատերազմի, աշխատանքի եւ զինված ուժերի վետերանների հանրապետական խորհուրդը ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությանն է դիմում, որում մասնավորապես ասվում է, որ այսօր Հայաստանը ԱՊՀ հանրապետությունների մեջ միակն է, որ ընդունել է վետերանների մասին օրենքը: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնեց խորհրդի նախագահ, գեներալ-մայոր Աշոտ Ղազարյանը, այդ օրենքի նախագիծը խորհրդային Միության Գերագույն խորհրդի քննարկմանն է առաջարկվել դեռեւս երկու տարի առաջ: Սակայն, ավելացրեց նա, դժվար թե խորհրդարանն այժմյան կազմով հասցնի ծեռնամուխ լինել դրա քննարկմանը:

ՔԱՂԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հայաստանը թմրամոլության ու ալկոհոլի խնդիրներ չունի

«Մենք Հայաստան եկանք թմրամոլության եւ ալկոհոլի դեմ պայքար կազմակերպելու համար, սակայն աշխատանքային գործունեության մեջ առաջին անգամ նախնական մեր պատկերացումներն անիրական դուրս եկան», ապրիլի 20-ին Երկրագործության մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեցին ՄԱԿ-ի զարգացման գրասենյակի հրավերով Հայաստան ժամանած երկու ամերիկացի մասնագետները՝ Ջերի Ջոնսոնը եւ Քերոլ Լավը: Հայաստանում թմրամոլության եւ ալկոհոլի հիմնահարցի առկայության շուրջ նրանց եզրակացություններին հիմք էր ծառայել հանրապետության սոցիալական ծանր վիճակը: Սակայն «Հայ ընտանիքում շատ հոգատար են երեխաների նկատմամբ եւ, պարեբախտաբար, այստեղ նման խնդիր չկա», համոզված ավելացրին նրանք, միաժամանակ նշելով, որ ընդհանրապես ծանոթ չեն տեղի վիճակագրական տվյալներին: Ըստ նրանց, թմրամոլության դեմ պայքարի նպատակահարմար ձեւ է երեխաների ու պատանիների համար զբաղվածության կենտրոնի ստեղծումը, որի նպատակն է մինչեւ 18 տարեկանների ընդգրկումը հասարակական աշխատանքներում եւ տարբեր ուսումնական ծրագրերում: Այդ զաղափարը նրանց մեջ հիմնավորվել է Հայաստանում ամենատարբեր մասնագիտությունների տեր անձանց, անչափահասների հարցերով զբաղվող տարբեր կազմակերպությունների, պաշտոնյաների հետ ունեցած հանդիպումների ժամանակ:

Կենտրոնի գործունեության ծրագրերը մշակելու նպատակով տարբեր մասնագիտությունների տեր անձանցից կազմվել են աշխատանքային խմբեր, որոնց հետ նախորդ երկու օրերին քաղխորհրդում անցկացվել են սեմինար պարապմունքներ: Ամերիկացի մասնագետները վստահեցրին, որ ուսուցումը կկազմակերպեն Հայաստանում ընդունված մեթոդներով՝ հիմնվելով աշխատանքային խմբի առաջարկությունների վրա: Կենտրոնում ընդգրկվելը կամավորության սկզբունքով է եւ անվճար, սակայն, եթե ծնողները կցանկանան վճարել՝ իրենք դեմ չեն լինի:

Աշխատանքի նախնական փուլն ավարտած համարելով, պարոններ Ջոնսոնը եւ Լավը օրերս կմեկնեն ԱՄՆ՝ ֆինանսական խնդիրները կարգավորելու նպատակով եւ մեկ շաբաթ հետո կրկին վերադառնալով ձեռնամուխ կլինեն կենտրոնի ստեղծման աշխատանքներին: Այդ հարցում նրանց մեծ աջակցություն ցույց կտա զարգացման գրասենյակը, որի «Հովանոց» ծրագրի շրջանակներում է գործելու այդ կենտրոնը: Շենքային պայմանների ստեղծման հարցում աջակցություն է խոստացել Երեւանի քաղխորհուրդը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ ձեւաւորումը ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԱՊՀ

ՓԱՐԻԶ-ՎԱՆԱՁՈՐ

860 հազար ֆրանկ որբ երեխաների դպրոցի վերակառուցմանը

Մեր ընթերցողներին հայտնի է, որ ամեն տարի Փարիզի քաղաքապետարանը հանգանակություն է կազմակերպում, որի հասույթը տրամադրվում է փոխօգնության որեւէ գործի: Այդ, 1994 թ. ծննդյան տոները Վանաձորի երեխաներին պետք է հնարավորություն տային օգտվելու Ֆրանսիայի երեխաների համերաշխությունից:

Այս տարվա ապրիլի 10-ին Փարիզի քաղաքապետարանում արարողություն կազմակերպվեց հանգանակված գումարը Հայաստանին հանձնելու առթիվ: Փարիզի հայ համայնքի շուրջ 5 տասնյակ ներկայացուցիչներին քաղաքապետի առաջին տեղակալ ժան Տիբերին պատմեց, որ երեխաների իրավապաշտպան ընկերակցության նախագահ Վիլլի Բարալն անցյալ տարի իրեն հայտնել էր Քոլոն Սյուր Մեր քաղաքի մանկական մանկամսուրի «Անֆանս Արմենի» կազմակերպության նախաձեռնության մասին, որին ինքը հավանություն էր տվել: Փոխքաղաքապետն ավելացրեց, որ ֆրանսիացիները չեն կարող անտարբեր մնալ պատմության փորձություններին ենթարկված հայ ժողովրդի հանդեպ: Պարոն Տիբերին նշեց, որ 1915 թ. ցեղասպանությունից փրկվածներից շատերը հաստատվել են Ֆրանսիայում, դառնալով ֆրանսիական ազգի փայլուն քաղաքացիներից մեկը, որ երբեք չի մոռանա երկու աշխարհամարտերի ընթացքում հանուն Ֆրանսիայի մարտնչած եւ զոհված հայերին:

Փոխքաղաքապետը նշեց, որ ինքը Վիլլի Բարալին առաջարկել էր երեք ձեռնարկում. 1) «Անֆանս Արմենի» կազմակերպությանն աջակցել արգենտինացի հայտնի դաշնակահար Միգել Անխել Էստրելլայի եւ հայ երաժիշտների համերգի կազմակերպմամբ, 2) կրճատել «Պարի-Սեն ժերմեն» թիմի եւ Բրազիլիայի հավաքականի, ինչպես նաեւ ֆրանսիական «Վարյետե կլուբի» եւ ֆրանսահայ ֆուտբոլիստների մրցախաղերի տոմսերը, 3) 1994 թ. տարեվերջի ավանդական հանգանակության հասույթն ավելացնել նախորդ երկուսի հասույթներին:

1994 թ. ապրիլի 20-ին տեղի ունեցած ֆուտբոլային երկու մրցախաղերի հասույթը կազմեց 350 հազար ֆրանկ, նույն տարվա դեկտեմբերի 5-ին արգենտինացի դաշնակահար Միգել Անխել Էստրելլայի եւ հայ արվեստագետներ Ալբերտ Անտոնյանի (գրող), Արթուր Ահարոնյանի (դաշնակահար), Հայկ Դավթյանի (թավջութակահար) համերգից ստացվեց 100 հազար ֆրանկ, Փարիզի քաղաքապետ ժակ Շիրակի կողմից քաղաքապետարանում 1994 թ. դեկտեմբերի 7-ին՝ Հայաստանի երկրաշարժի տարելիցի օրը բացված փարիզցի երեխաների ու նրանց ծնողների հանգանակության հասույթը կազմեց 350 հազար ֆրանկ: Դրան գումարվեց քաղաքապետարանի 60 հազար ֆրանկանոց նվիրատվությունը, որի շնորհիվ ընդհանուր գումարը կազմեց 860 հազար ֆրանկ: «Անֆանս Արմենի» կազմակերպության եւ Փարիզի քաղաքապետարանի ջանքերի շնորհիվ կուտակված այդ գումարի չեկը ապրիլի 10-ին քաղաքապետարանում հանձնվեց Հայաստանի ներկայացուցիչներին եւ հատկացվելու է Վանաձորի որբ երեխաների դպրոցի վերակառուցմանը:

Վերջում Ֆրանսիայում Հայաստանի ժամանակավոր հավատարմատար Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը Փարիզի քաղաքապետարանին եւ ժակ Շիրակին շնորհակալություն հայտնեց այդ հուզիչ նախաձեռնության համար:

ՐԱՖՖԻ ՀԵՐՄԱՆ ԱՐԱՔՍ
Փարիզ

■ *Անհիշատակ հաղթանակի 50-ամյակի կապակցությամբ: Ապրիլի 19-ին Ռ.Դ. Պետական դաշտում ընդունել է տարածում 1941-45 թվականների Հայրենական մեծ պատերազմում հաղթանակի 50-ամյակի կապակցությամբ անհիշատակ հայտարարելու մասին: Փաստաթուղթը ներկայացնող դատախազ Միհրանի խմբով, այն նախատեսում է ազատել դաշինք կրելուց կամ կրճատել հասարակական մեծ վտանգ չներկայացնող հանցագործությունների համար դատապարտվածների պատժի ժամկետները.* ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՄՈՍԿՎԱ

Բարեփոխումներ Ռուսաստանի բանակում

Ռուսաստանի նախագահի աշխատակազմը ավարտում է զինվորական բարեփոխումների համալիր միջոցառումների մշակման ծրագիրը: Ըստ երեւույթին, այդ ծրագրի առաջին քայլերը կարվեն ամռան սկզբին: Այդ գործընթացը բավականին բարդ է եւ հիվանդագին, ուստի նախանշված է անցկացնել 8-10 տարվա ընթացքում: Հիմնական փուլերը համաձայնեցված են Բորիս Ելցինի հետ: Ամենակարեւոր փոփոխությունները հետեւյալներն են.

Պաշտպանության քաղաքացիական նախարարության ստեղծումը, որի աշխատակազմի մինչեւ 70 տոկոսը պետք է լինեն քաղաքացիական պաշտոնյաներ: Նախարարության պարտականությունների շրջանակը բավականին լայն է՝ ռազմական եւ ռազմա-տեխնիկական քաղաքականության ձեւավորումից մինչեւ ռազմական ուժերի ֆինանսա-տնտեսական մատակարարումը, զինծառայողների սոցիալական ապահովությունը եւ այլն:

Գլխավոր շտաբին են փոխանցվում զորքերի կառավարման հետ կապված բոլոր հարցերը: Գլխավոր շտաբի պետն անմիջապես ենթարկվելու է գերագույն գլխավոր հրամանատարին, այսինքն Դաշնության նախագահին: Աշխատավել է գլխավոր շտաբի աշխատակազմի զգալի կրճատում: Նախնական տվյալներով պետք է հեռանան 700 մարդ: Կկրճատվեն նաեւ զինված ուժերի կառավարման մնացած բոլոր օղակները:

Բարեփոխումների ընթացքում նախատեսվում է Ռուսաստանի զինված ուժերի աստիճանաբար կրճատում՝ սկզբում մինչեւ 1.5 միլիոն մարդ, իսկ այնուհետեւ մինչեւ 1.2 միլիոն: Կրճատվում է նաեւ ռազմական օկրուգների թիվը՝ մինչեւ 6-8 եւ նավատորմերինը՝ մինչեւ 2 (Հյուսիսայինը եւ Խաղաղօվկիանոսյանը):

Ենթադրվում է նաեւ զինված ուժերի տեսակների գլխավոր հրամանատարությունների լուծարում՝ դրանց փոխարեն կազմվում են զգալիորեն ավելի հոծ գլխավոր վարչություններ, որոնք կենթարկվեն գլխավոր շտաբի պետին: Մի փոքր այլ կլինի Ռուսաստանի զինված ուժերի կառուցվածքը, գումարտակ-բրիգադ-կորպուս-օկրուգ: Ավելի պրոֆեսիոնալ բանակի աստիճանական անցմանը կնպաստի նաեւ օրերս Ելցինի ստորագրած կարգադրությունը զինվորական ուսումնարանների քանակի ավելացման մասին, որոնք այժմ դիտվում են նաեւ որպես աղբյուր բանակը փորձկաններով լրացնելու համար:

Հաշվի առնելով ՆԱՏՕ-ի առաջխաղացումը դեպի Ռուսաստանի սահմանները, ենթադրվում է ուժեղացնել ռազմական եւ ռազմատեխնիկական համագործակցությունը ԱՊՀ պետությունների հետ՝ ընդհուպ մինչեւ այնտեղ որտեղ ցակի թվով զինծառայողների Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիների գործուղումը: ԱՊՀ-ի ռազմական դաշինքը, բարեփոխումների գաղափարախոսների կարծիքով, պետք է դառնա հակակշիռ նաեւ ՆԱՏՕ-ին:

Եղնելով Չեչնիայի հակամարտության փորձից, նախատեսվում է նաեւ զգալիորեն ուժեղացնել ներքին զորքերը՝ ստեղծելով հատուկ ստորաբաժանումներ, որոնք պատրաստ կլինեն գործել նման իրավիճակներում:

Ռազմական մի շարք փորձագետների կարծիքով, հաշվի առնելով, որ ներկա պահին Ռուսաստանը մեծ բանակ պահելու միջոցներ չունի, այդ սխեման բավարար չափով համապատասխանում է այսօրվա իրականությանը:

Թեպետեւ ռազմական բարեփոխման համակարգը հավանություն է գտել «ամենավերեւում», որոշ մանրամասներ կարող են ճշտվել կախված իրավիճակից՝ առաջին հերթին ներքաղաքական փոփոխություններից: Մի շարք բարձրաստիճան զինվորականներ այնքան էլ շահագրգռված չեն բարեփոխումների արագ անցկացմամբ: Ընդդիմախոսների փաստարկները տարբեր են, միջոցների պակաս, ընտրություններից առաջ զորքերում արմատական փոփոխությունների աննպատակահարմարություն, զինվորական կառուցվածքներում երկրի ղեկավարության նկատմամբ դժգոհություն եւ այլն: Սակայն նման փաստարկներն այս անգամ դժվար թե վճռորոշ լինեն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մոսկվան չգիտի, թե որտեղ է Դուդաեւը

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ-ԻՆՖՈՊՐԵՍ: Ինչպես ապրիլի 19-ին մամլո ասուլիսում հայտարարել է Չեչնիայում միացյալ զորախմբի հրամանատար Անատոլի Կուլիկովը, այժմ ստեղծվել են այնպիսի պայմաններ, երբ հանրապետության ազգային վերածննդի կառավարությունը կարող է ընթանալ դաշնակցային ուժերի աջակցում՝ լուծելով բոլոր խնդիրները սոցիալ-քաղաքական միջոցներով: Ինչ վերաբերում է Ջոհար Դուդաեւին, ապա Մոսկվան ոչ մի տեղեկություն չունի նրա գտնվելու վայրի մասին, ասաց գեներալ-գնդապետը: Ռազմական գործողությունների չորս ամիսների ընթացքում դուդաեւականներից սպանվել է 9-9,5 հազար ռազմիկ, հայտնեց Անատոլի Կուլիկովը: Դուդաեւի ռազմիկների թիվն առայժմ 7 հազար է, որոնցից 3 հազարը՝ առավել պատրաստված գրոհայիններ:

ԱՊՀ տնտեսական կոմիտեի նիստը՝ այսօր

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՊՀ միջպետական տնտեսական կոմիտեի նիստը տեղի կունենա Մոսկվայում ապրիլի 21-ին: Օրակարգում դրված է 9 հարց. Եվրոպա քաղաքում ավտոգործարանի համալիր կարողությունների համատեղ ստեղծման համաձայնագրի կատարման մասին, ԱՊՀ ցուցահանդեսային տոնավաճառային գործունեության մասին, ավտոտրանսպորտային միջոցների համար բնական հեղուկ գազի օգտագործման բնագավառում համագործակցության մասին, ԱՊՀ կանոնադրության փոփոխությունների ու լրացումների մասին, ճառագայթահարված քաղաքացիների սոցիալական պաշտպանության եւ առողջության պահպանման միջպետական խորհրդի քարտուղարության կառուցվածքի եւ դրա պահպանման ծախսերի նախահաշվի մասին, Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցների ու հավասարեցվածների արտոնությունների եւ երաշխիքների փոխադարձ ճանաչման համաձայնագրի արձանագրության մասին եւ այլն:

ԱՊՀ պետերը ոչ մեկին պետք չեն

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: «ԱՊՀ երկրները չեն կարողանա բարձրացնել իրենց տնտեսությունները, եթե չվերականգնեն ԽՍՀՄ փլուզման ժամանակ կտրված արտադրական կապերը, իսկ Ռուսաստանը, Ուկրաինան, Ղազախստանը, Ուզբեկստանն ու Թուրքմենիան առանց մեկմեկու առհասարակ չեն կարող գոյատեւել», գրում է Ռուսաստանի միացյալ արդյունաբերական կուսակցության (ՌՄԱԿ) նախագահ Վլադիմիր Շչերբակովը: «Առայժմ ոչ ոք չի գնի ԱՊՀ երկրների ապրանքները, հենց իրենցից բացի: Ուստի, կամա թե ակամա, մենք ստիպված ենք լինելու վերականգնել կորսվածը: Իսկ բնակչության քաղաքակիրթ պաշտպանությունն աղքատությունից հնարավոր կդառնա, երբ մենք վերջապես կապվենք իրար արտադրական կապերով, այլ ոչ թե վերացական քաղաքական գաղափարներով», նշեց ՌՄԱԿ նախագահը:

ՏԱԼԼԻՆՆ

Էստոնիա. Պայմանագիրը պետք է կատարել

Դեռ անցյալ տարի ստորագրվեց ռուս-էստոնական պայմանագիր Էստոնիայից ռուսական զորքերի դուրսբերման մասին: Էստոնիայի Հանրապետությունը 1994 թ. սեպտեմբերի 1-ը տոնեց որպես սեփական հաղթանակ: Զորքերի դուրսբերման հիմնական պայմանագրից բացի ստորագրվեցին համաձայնագրեր հարակից խնդիրների, մասնավորապես Էստոնիայի զինվորական թոշակառուների ճակատագրի վերաբերյալ, որոնց թիվը, ըստ որոշ տվյալների, հասնում է 10 հազարի: Ինչպես հայտնի դարձավ, Էստոնիայի խորհրդարանը մինչեւ օրս չի վավերացրել այդ պայմանագիրը: Մինչեւ հանրապետությունում քաղաքացիության մասին օրենքի ընդունման կապակցությամբ ռուս զինվորական թոշակառուների ճակատագիրը դարձել է քաղաքական հրատապ խնդիրներից մեկը:

Բանն այն է, որ ժամանակին հենց այդ խնդիրն էին պատրաստակամությամբ վերցրել ընդդիմադիր ուժերը խորհրդարանում տեղեր գրավելու նախընտրական պայքարում: Իշխանության գլուխ անցնելով, նախկին ընդդիմադիրները, կարծես թե «ի պաշտոնե» պետք է գործեին պետականորեն: Սակայն մինչեւ օրս նրանք դեռ կոնկրետ պատասխան չեն տվել այդ հարցին:

Հանրապետության իշխանություններին դիվանագիտորեն հենց այդ խնդրի մասին հիշեցրեց Ռուսաստանի արտգործնախարարը: Նա ուղղակի ասաց. «Ստորագրված պայմանագրերը պետք է կատարվեն: Այդպես են վարվում ամբողջ աշխարհում»: Հայտնի չէ, թե ինչ ազդեցություն կունենա այս հայտարարությունը, քանզի եթե Էստոնիայի խորհրդարանի պատգամավորները վավերացնեն ռուս-էստոնական պայմանագիրը եւ զինվորական թոշակառուներին վերաբերող կից համաձայնագրերը, ապա կվարկաբեկվեն իրենց օրենսդրական գործունեության հենց սկզբում:

ՌԱԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Կրկին Բաքու-Անկարա լարվածության մասին

«Չիլլերը ինչո՞ւ է մեկնում Բաքու»

«Ազգը» ժամանակին անդրադարձել էր Ալիեւի դեմ կազմակերպված անհաջող պետական հեղաշրջման Թուրքիայի մասնակցության հարցին, որի հետեւանքով Բաքվում Թուրքիայի դեսպան Ալթան Կարամանօղլուն իր գործընկերների հետ հեռացել էր Ադրբեջանից: Թեպետ երկու «եղբայր» երկրների միջեւ ծագած լարվածությունը կարծես թե թուլացել է, սակայն ադրբեջանական կողմը շարունակում է կասկածանքով վերաբերվել իր «ավագ եղբորը»: Այս հարցին է նվիրված «Հյուրիեթի» հայտնի մեկնաբան Էրթուղրուլ Օզքոքի ապրիլի 10-ին՝ Չիլլերի Բաքու կատարած այցի նախօրյակին տպագրած մեկնաբանությունը, որը ներկայացվում է աննշան կրճատումներով:

Ադրբեջանում Հեյդար Ալիեւի եւ մերձավորների մեջ համոզմունք է ստեղծվել, որ Ջավադովի ըմբոստության ետեւում կանգնած է եղել մի թուրք նախարար՝ պետական նախարար Այվազ Գյոքդեմիրը: Մեր թղթակիցը Դեմիրելի շրջախմբում Հարավային Ամերիկայում գտնվող նախարարին ուղղեց հետեւյալ հարցը. «Ճի՞շտ է, որ դուք շփման մեջ եք մտել պետական հեղաշրջման փորձ կատարելու պատճառով սպանված Ջավադովի հետ»:

Պատասխանելով, որ Ջավադովի հետ հանդիպել է իր խորհրդականներից մեկը, Գյոքդեմիրը շարունակել է. «Ռովշանը լավ մարդ էր՝ նվիրված էր Թուրքիային եւ Ռուսաստանի դրածոն չէր: Ես զգում էի, որ նրա հաշիվը մաքրելու են: Հազիվ թե Ալիեւը ողջ թողներ նրան: Եթե պատրաստվում ես հեղաշրջում կատարել, շատ ավելի խելոք պետք է վարվես: Ռովշանն այդ բանը չկարողացավ անել: Ինձ թվում է, Ալիեւին պետք է նախազգուշացնել: Չի կարելի անհիմն կերպով սրան-նրան վարկաբեկել: Եթե փաստեր ունի, թող պարզ խոսի, թե չէ մարդկանց կասկածյալի աթոռին են նստեցնում»:

Այնուամենայնիվ ադրբեջանական իշխանությունները համարյա համոզված են, որ հեղաշրջման փորձի ետեւում կանգնած են Թուրքիայի որոշ շրջանակներ, մասնավորապես MIT-ը (Ազգային հետախուզության վարչություն) եւ Այվազ Գյոքդեմիրը: Մյուս կողմից MIT-ը պատրաստվող հեղաշրջման մասին նախազգուշացրել է Ալիեւին, որն այս պատճառով վերջին պահին հրաժարվել է մեկնել Պակիստան՝ ECO-ի գագաթաժողովին մասնակցելու:

Ավելին, Դեմիրելն ու Չիլլերը հեղաշրջման փորձի ամենաօրհասական պահին իրենց հայտարարություններով աջակցեցին Ալիեւին: Այժմ մեր դեսպանի դերի մասին: Ըստ ինձ հասած տեղեկությունների, նա է Ալիեւին փոխանցել հետախուզության կողմից ստացված տեղեկությունները: Բայց, չգիտես ինչու, Ալիեւն ու մերձավորները չեն վստահում մեր դեսպանին, որն այս միջադեպում ակտիվ դեր է խաղացել միայն այն պահին, երբ կառավարական զորքերը պատրաստվում էին գրոհել Ջավադովի դիրքերը: Վերջինս օգնություն է խնդրել Թուրքիայի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանություններից, իսկ թուրք դեսպանը Ալիեւին ասել է. «Դադարեցրեք կրակը, նրանք հանձնվում են, սպիտակ դրոշ են բարձրացնելու»: Ալիեւը համաձայնել է, սակայն կրակոցները չեն դադարել:

Երրորդ անձը, որը նպաստել է Անկարա-Բաքու հարաբերությունների սրմանը, ոմն Ֆերման Դեմիրքոլն է: Մուտալիբովի իշխանության տարիներից սկսած 4 տարի Բաքվում ապրող Դեմիրքոլը հայտնի է որպես հեղաշրջման «ուղեղը»: «Սաբահ» թերթին տված հարցազրույցում Ալիեւը պատմում է. «Ռովշանի խորհրդականը եւ հեղաշրջման «գաղափարախոսը» Թուրքիայի քաղաքացի Ֆերման Դեմիրքոլն է, որին մենք որոնում ենք: Նրա գործընկերը՝ Քենան Գյուրելն արդեն ձերբակալված է: Դեմիրքոլը դասախոս է եղել եւ մեր Ազգային մեջլիսում աշխատում էր որպես խորհրդական: Նրա կողմից հիասթափված Թոֆիկ Կաղըմովը (Ադրբեջանի նախկին արտգործնախարարը) ԱԺՃ-ի ներկայացուցիչն է: Հետաքննությունից պարզվեց, որ մարտի սկզբներից Ֆերմանը եւ Ավստրիայի քաղաքացի Քենանը միասին գտնվել են Ջավադովի տանը»:

Ինչ խոսք, այս փաստերը դժվարին կացության մեջ թողեցին Անկարային: Ասեկոսեներ են տարածվում, թե Դեմիրելն իր անձնական ինքնաթիռը գիշերվա կեսին ուղարկել է Բաքու՝ հատուկ Դեմիրքոլին փախցնելու նպատակով: Այս ասեկոսեները հաստատվում են Բաքվի եւ Վաշինգտոնի որոշ շրջանակների կողմից:

Այս առումով Չիլլերի Բաքու կատարելիք այցի գլխավոր նպատակը, նավթի պայմանագրի ստորագրման կողքին, Թուրքիա-Ադրբեջան հարաբերություններում անվստահության հաղթահարումն է:

digitised by A.R.A.R.@

Շահեն Մեղրյանի հիշատակին

Աղջիկն ու ֆիդային

Փաստավավերագրական պատմվածք

ՉՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

1991 թվականի մայիսի մեկին վաղ առավոտյան Երևանի «Էրեբունի» օդանավակայանից դեպի Գետաշեն ուղղությամբ վերցրեց ՄԻ-8 ուղղաթիռը: Նախօրյակին հայտնի էր դարձել, որ թուրք ազերիները օգտագործելով 4-րդ բանակի 23-րդ դիվիզիայի, ինչպես նաև ԽՍՀՄ ՆԳՆ ներքին զորքերի ուժերն ու միջոցները, սկսել են իրագործել հայկական Գետաշեն ու Մարտունաշեն գյուղերի բնակչության տեղահանման չարագույժ «Կոլցո» («Օղակ») գործողությունը: Չորս կողմից (այստեղից էլ գործողության անվանումը) միաժամանակ գյուղ խուժեցին նախ տանկերը, այնուհետև՝ զրահատեխնիկան, ապա՝ ազերի օմոնականները: Բեռնատար մեքենաներով, զանազան տեսակի սայլերի շարանով, ձիերով ու էշերով նրանց վերջափակում էր դիակապուտների ու թալանչիների ամբոխը:

Ուղղաթիռի ուղևորները, որոնց մեջ կային ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորներ, լրագրողներ, մարդու իրավունքների գծով միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, պետք է փաստացի նյութ հավաքեին իրենց տեսածից հայերի բռնի տեղահանման վերաբերյալ: Միայն Աստծուն էր հայտնի, թե ինչպես հաջողվեց այն պայմաններում, երբ դեռևս գործող խորհրդային վարչակարգի օրոք, ուղղաթիռը օդ բարձրացնել ու բերել Գետաշեն, որի մասին ահա արդեն խոսելու ժամ է, աշխարհը ընթանում է, խճճվելով, ճիշտ է, հակասական տեղեկությունների մեջ:

Բավական ցածր թռչելով Սևանի վրայով, ՄԻ-8-ը շուտով սկսեց արագություն հավաքել, ասես փորձելով հեռանալ Վարդենիսի ու Օմարի լեռնաշղթաների վրա կախված ամպերից: Ուղղաթիռի ձախ կողի պատուհանից պատռ-պատռ եղած ամպերի միջով հեռվում երևում են Դաշքեսանի ու Խանլարի շրջանների գյուղերը: Ռազմական օդաչուները վերջին երկու տարիներին բավական հաճախ էին թռչում Շահումյանի շրջան և սոսկ միայն ուղղության ու արագության միջոցով ճշտությամբ որոշում էին ուղղաթիռի գտնվելու ճիշտ տեղը: Մոտենալով Գետաշենին, օդաչուները նկատեցին կապույտ ծխի քուլաները, որ բարձրանում էին ամպերն ի վեր: Դժվար չէր գլխի ընկնել, որ դա Գետաշենն էր վառվում: Փոքր ինչ հյուսիս գտնվում էր հայկական Կամո գյուղը, որը տեղահանվել էր դեռևս մեկ տարի առաջ: Իսկ ուղիղ քթի տակ, Գետաշենից այն կողմ, պատկերը դարձյալ կրկնվում էր. ծխի սյուները բարձրանում էին ծածկելով բրդասարի պես ճերմակ ու խիտ ամպերը: Սա արդեն Մարտունաշենն էր վառվում:

Օդաչուները որոշում կայացրին վայրէջք կատարել Շահումյանի շրջկենտրոնում, որտեղ գոնե այնտեղ բեռնաթափեին ալյուրը:

Չհինք հասցրել վայրէջք կատարել, երբ ուղևորներին շրջապատեց գզգզված մարդկանց բազմությունը՝ ծեծի հետքերով: Շատերի գրկին երեխաներ կային: Դրանք գյուղացիներն ու մարտունաշենցիներն էին: Նրանք խոսում էին հապճեպ, խմբով, բարձրաձայն ընդհատելով միմյանց: Ապրիլի երեսունի լույս մայիսի մեկի գիշերը հնարամտորեն դուրս էին եկել այրվող Գետաշենից, որտեղ բանակի ու ներքին զորքերի զինվորների աչքի առջև սանձարձակություններ էին անում ազերի օմոնականները: Ուղղաթիռի ուղևորներն իմացան, որ տանկերից դիմահար կրակել են տների վրա, որ մինչև մարտական մեքենաների Գետաշեն մտնելը լուսադեմին մարտական ուղղաթիռները գյուղերը հրթիռակոծել են: Մոտ հինգ հազար մարդ հավաքել են փոսի մեջ (Գետաշենը, Գոլխի նման, գտնվում է բարձր բլուրներով շրջապատված կիրճի մեջ) և վրա [illegible] փակել ելքի ու մուտքի բոլոր ուղիները: Տների աչքի առջև դիակապուտները տներից կրել հանել են կահույքն ու այլ իրեր: Զարդուփշուր են արել լրագրողի հեռուստախցիկը, իսկ իրեն պատանդ են վերցրել: Բռնել-տարել են բժիշկներին, որոնց արգելել են օգնություն ցույց տալ վիրավորներին: Գյուղում կա վեց սպանված: Թույլ չեն տալիս թաղել նրանց: Նրանք դրված են ուղղակի փողոցներում: Դա արվում է ահուսարսափ տարածելու համար, որպեսզի բնակիչները, փրկելով իրենց ու մերձավորներին, կամավոր թողնեն գյուղը: Խանլարի ազերի ոստիկանը հայերին ստիպել է ստորագրել վաղօրոք պատրաստված փաստաթուղթ, որն իբր հաստատում է, որ այն ստորագրող Գետաշենի բնակիչն ուզում է փոխանակել իր տունն ու մեկնել Հայաստան:

Հարկ չեղավ երկար համոզել Շահումյանի շրջանի արտակարգ դրության հրամանատարությանը, որպեսզի հետևակի մարտական մեքենա ուղարկեն մնացածներին Գետաշենից հանելու համար: Պարզվեց, որ նման գործողության համար անհրաժեշտ է մի քանի ժամ: Իսկ մութն արդեն ընկնում էր: Ուղղաթիռն էլ իրավունք չուներ գիշերը մնալու: Որոշեցինք բեռնաթափել ալյուրը, ուղղաթիռի մեջ վերցնել վիրավորներին ու երեխաներին և վերադառնալ Երևան: Պատգամավորները հաշվարկում էին, որ կարող էին հասնել ուղևորության կրկնությանը հաջորդ օրը, որպեսզի հանեն դիակները:

Հաջորդ օրը նույն ուղղաթիռը ռուսական նույն անձնակազմով օդ բարձրացավ ուղղությունը վերցնելով դեպի Գետաշեն: Քսերոքսի պատճենի նման պատկերը կրկնվում էր: Ամպերն ու բոցերը ողջ երթուղու երկարությամբ ասես ոչ մի մետր չէին տեղաշարժվել: Եվ ուղևորներն էին նույնը և ալյուրով պարկերի փոխանակը: Ուղղաթիռն ուղեկցող մարդիկ հասկանում էին մեկ է [illegible] ուղղաթիռն ուղարկեր, իմանալով, որ այնտեղի մի բուռ հայերը ահա արդեն կես տարի է, որ չեն ստանում ոչ միայն էլեկտրաէներգիա ու շաքար, այլև անգամ մի գրամ ալյուր:

Ուղղաթիռը թռավ Շահումյանի վրայով, շրջապտույտ արեց ու սկսեց իջնել: Ուղևորները, հողված կոր լուսամուտներին, տեսան ուղղաթիռի վայրէջքի հրապարակում խմբված բազմությունը: Ցանկապատի մոտ հավասար դրված էր հինգ դագաղ: Ինչ-որ մեկը ուղղաթիռի ոռնոցի ու զվվոցի միջով գոռալով ասաց. «Դագաղները հինգն են, իսկ երեկ ասում էին, որ այնտեղ վեց սպանված կա»:

Մինչ բարձում էին հապճեպ սարքված, չներկված դագաղները, ուղևորները գնացին հիվանդանոց, որտեղ գտնվում էր Մարտունաշենից ու Գետաշենից բերված վիրավորների նոր խումբ: Այնտեղ էլ իմացան, որ արդեն ճանապարհին, երբ Գետաշենից Շահումյան էին բերում դիակներն ու վիրավորներին, հանկարծ մեքենայի մեջ ինչ-որ մեկը գոռում է. «Նա ողջ է, Գագիկը ողջ է»: Դագաղը եղել է առանց կափարիչի, և բոլորը նկատել են, թե ինչպես աննկատելի սկսել է շարժվել նրանում պառկած մարդը ամբողջովին պատված արյան լերդակներով ու ցեխով: Մորուքն արյունից կարծրած է եղել:

Անգամ հիվանդանոցային մահճակալի վրա Գագիկը դեռևս արյան ու կավի թանձրուկով էր պատված, որը նույնիսկ հոգ տանող բժիշկները չկարողացան մինչև վերջ մաքրել: Պարզվեց, որ բժիշկներն առհասարակ ոչինչ չեն կարող անել Գագիկի հետ, որին վաղուց այս կողմերում անվանում էին Գետաշենցի Գագիկ: Վիրավորները չափազանց շատ էին, իսկ բժիշկները չափազանց քիչ: Սակայն բանը միայն այն չէր, որ ձեռքերը չէր հասնում մեռյալներից հարություն առած ֆիդային: Նրան, իհարկե, զննեցին, սակայն օգտակար ոչինչ չկարողացան անել նրա համար: Մարդուն խզակոթով ծեծել էին ամբողջ մի դյուժին օմոնականներ: Խփել էին դեմքին, կողերին, երիկամներին: Ծեծել էին անգամ այն ժամանակ, երբ թվում էր, թե նա վերածվել է արնաշաղախ մսակույտի: Գետաշենցի Գագիկն այժմ էլ պառկած էր արնաշաղախ անկողնում ինչպես ծառագոն: Դեմքի վրա դեմք չէր երևում: Ոչ աչքերն էին երևում, ոչ էլ անգամ քիթը:

... Ականատեսների պատմածով ուղևորներին պատմեցին ողջ եղելությունը.

– Ապրիլի երեսունի վաղ առավոտյան, օդային և հրետանային գնդակոծությունից հետո, ազերի օմոնականները, ծածկված տանկերով ու մարտական այլ տեխնիկայով, խուժեցին գյուղ: Սկսեցին ջարդել տների դարպասներն ու դռները: Ազերիները բոլորին հարցաքննեցին մի քանի կոնկրետ անձանց մասին: Տրված անունների մեջ էր նաև Գետաշենցի Գագիկինը: Մենք գիտեինք, որ Գագիկը Գետաշենում չէ, որ գտնվում է Շահումյանում: Այնտեղ էին միայն Գագիկի կնոջ ծնողներն ու նրա վեցամյա դուստր Նաիրան: Գագիկի աները գամված էր անկողնուն: Նա վաղուց էր հիվանդ: Նրանց աչքի առջև նրանք տնից հանեցին-տարան այն ամենը, ինչ կարելի էր հանել, մյուսները հարցաքննում էին ծերունուն Գագիկի մասին այդ ընթացքում խզակոթով հարվածելով պառկած մարդուն: Ինչ-որ մեկը տնից դուրս քաշեց պառավին ու փոքրիկ Նաիրային: Գլխին ուժեղ հարվածելով նրանց բակում գետին տապալեցին Գագիկի զոքանչին, իսկ աղջկան քարշ տվեցին գյուղի ծայրը: Ամենքին ի լուր հայտարարեցին. «Երբ Գետաշենցի Գագիկը չգա ու չհանձնվի իշխանություններին, ապա նրա աղջկան կկախենք թթենուց»: Ազերիների հաշվարկով լուրն անմիջապես կհասնի հորը, և նա, իհարկե, շուտով կհայտնվի Գետաշենում: Կհայտնվի անգամ, որպեսզի մեռած դստերն իջեցնի ծառից: Նրանք ժամկետ էին տվել մինչև կեսգիշեր: Սակայն լուրը Գագիկին հասավ միայն հաջորդ օրվա առավոտյան կողմ: Նա իր ավտոմատը բռնեց Շահումյանում և ուղևորվեց Գետաշեն, իմանալով, որ արդեն ուշացել է և չէր կասկածում, որ աղջիկն արդեն ողջ չէ: Նա մտածում էր միայն, որ դստեր մարմինը ընտերի կեր չդարձնեն և որ իր ավտոմատը [illegible]: Երբ Գագիկին ճանապարհին հաղորդեցին, որ նրա դստերը կախել են թթենուց, նա անգամ իսկ չկասկածեց, որ դա հենց այն ծառն է, որը գտնվում է գյուղի մուտքի մոտ: Նա չխոսեց: Մայիսի մեկի առավոտյան մտնելով գյուղից, նա ոչ միայն նկատեց ճոճանակի պես տարուբերվող դստեր մարմինը, այլև ծառից քիչ հեռու խմբված ՆԳՆ ներքին զորքերի համազգեստ հագած ազերի ավտոմատավորների խումբը: Չդանդաղեցնելով քայլերը, նա մոտեցավ թթենուն, երկու ձեռքով բռնեց պարանը աղջկա գլխավերևում, նկատեց, թե ինչպես է ավտոմատավորների բազմությունը շրջապատում ծառը: Գագիկը կտրուկ ձգեց պարանը, որը կտրվեց հենց ճյուղի մոտից: Հասցրեց պահել դստեր անշունչ մարմինն ու դանդաղ իջեցրեց խոնավ հողին: Այն պահին, երբ նա փորձում էր հանել պարանն աղջկա նուրբ վզիկից, հետևից խզակոթով ուժեղ հարվածեցին գլխին: Այստեղ արդեն, թթենու մոտ զինված ողջ ամբոխը նետվեց Գետաշենցի Գագիկի վրա և սկսեցին մահու ծեծ տալ:

Այդ ամենը մոտիկ տների պատուհաններից տեսան համագյուղացիները: Հետո արնաշաղախ մարմինը ոտքից բռնած քարշ տվեցին դեպի գյուղի կենտրոն ու գցեցին հենց փողոցում, ցեխի մեջ:

... Երկու ամիս Գետաշենցի Գագիկը գտնվում էր հիվանդանոցում: Նա ոչ մի կերպ չէր կարողանում հիշել դեպքերի մանրամասները, որոնք նախորդել էին նրա Գետաշեն վերադարձին: Միայն ականատեսների պատմածներով, նա դժվարությամբ մասնիկ առ մասնիկ սկսեց վերականգնել այն ամենը, ինչ կատարվել էր իր հետ: Վերհիշեց նաև այն մտքերը, որ նրա գլուխը եկան, երբ տեսավ դստեր ծառից կախված մարմինն ու ազերի ավտոմատավորների բազմությունը: Նա մտածում էր, որ ամեն դեպքում հնարավորություն կտան դստերը թաղելու, հետո արդեն նոր կզբաղվեն իրենով: Անգամ մտածում էր այն մասին, որ թուրք ազերիներին կասի, որ ինքը Սասունից է, ուստի իրեն սանձելն անհնար է, ոչ ոքի չի մատնի: Այնպես որ, ավելի լավ է միանգամից սպանեն և վերջ: Միայն թե դստերը թաղի: Սակայն թուրք ազերիները այդպես էլ չիմացան, որ գետաշենցի աղջիկ Նաիրայի հայրը ծնունդով սասունցի է:

... Գետաշենցի Գագիկը ծնվել է Լիբանանում, հայկական Այնճար փոքր գյուղում, որ համարյա փռված է Սիրիայի հետ սահմանին կից զառիվեր բարձունքի մոտ: Տղան մեկ տարեկան էլ չկար, որ նրանց ընտանիքը, մտնելով անվերջանալի քարավանների հոսանքի մեջ, ներգաղթեց Հայաստան: Նրա հայրը՝ Մարկոսը, սասունցի էր, իսկ մայրը՝ Արփինեն, մուսալեռցի: Պստիկ Գագիկի հետ Երևան տեղափոխվեց նաև նրա հորական տատը, որն էլ զբաղված էր թոռան դաստիարակությամբ: Նրան սովորեցնում էր արաբերեն ու թուրքերեն: Ծնողները գիշեր-ցերեկ աշխատում էին մի կտոր հաց վաստակելու համար:

Գագիկը դեռևս վաղ հասակից տատիկից իմացել էր նրանց տոհմի պատմությունը: Նրա պապին թուրքերն սպանել են հենց տատիկի աչքի առջև: Գագիկի հայրն ընդամենը չորս տարեկան է եղել, երբ սկսվել է հայերի մեծ կոտորածը: Եվ անգամ նա էր ամենայն մանրամասնությամբ հիշում, թե ինչպես բարձրահասակ, ճաղատ, դեղնած ատամներով թուրքը ավագ որդուն՝ վեցամյա Շամեին, շպրտեց այրվող թոնրի մեջ, և ինչպես մայրն այնուհետև կացնով խփեց ուղիղ ճաղատ թուրքի գլխին, որը մեկեն տապալվեց գետին: Հետո նա, ասես պայթելով, ճանկեց փոքրիկ Մարկոսին ու նետվեց փողոց: Գիշերը նա թաքուն վերադարձավ իրենց բակը, հանգած թոնրից հանեց Շամեի այրված մարմինն ու թաղեց հենց ճամփեզրին:

... Գագիկը երեսունն անց էր, երբ Երևանում նրան հանդիպեց համալսարանի շրջանավարտ, վայելչակազմ, խոժոռադեմ Աշխենը, որը, թվում էր, թույլ էր հայտարարել մոդայի նոր հովերին: Երբեք չէր հագնում կարճ կիսաշրջազգեստ, թեև նույնիսկ շատ ժամանակակից տեսք ուներ: Սակայն մոդայիկ հասակակիցներից ամենից շատ տարբերվում էր հնաոճ, խիտ հյուսերով: Աշխենը Գետաշենի ծնունդ էր: Նրանք երկար սպասեցին երեխայի: Եվ միայն ամուսնական կյանքի վեցերորդ տարում ծնվեց Նաիրա դուստրը: Ծննդաբերությունը դժվար էր: Հրաշքով հաջողվեց փրկել երեխային: Աղջիկը տառապում էր ալերգիայով: Հիվանդությունն իր մասին հիշեցնում էր հատկապես Երևանում գարնանն ու ամռանը: Այդ պատճառով էլ տարվա մեծ մասը Գագիկն աղջկա հետ անց էր կացնում Գետաշենում: Այդպես նա կապվեց պատմության մեջ իր հերոսներով հայտնի առասպելական գյուղին: Եվ շուտով նա ստացավ Գետաշենցի Գագիկ մականունը, որը նրան կպավ հատկապես Ղարաբաղյան շարժման սկսվելուց անմիջապես հետո: Արդարև, բոլորից շուտ գետաշենցիները, մեծից մինչև փոքր, գիտակցեցին, որ պատերազմն անխուսափելի է, ուստի և հարկավոր է պատրաստ լինել դրան: Շուտով Գագիկի անունն սկսեց սարսափ հարուցել ազերիների մեջ: Շահումյանի շրջանի արտակարգ դրության պարետից իմացան, որ Կիրովաբադում ու Խանլարում ազերիները մտածում են, թե բավական է գյուղից վերացնել հինգ-վեց տղամարդ, որպեսզի առանց գլխացավանքի վերցնեն Գետաշենն ու Մարտունաշենը: Նրանք թվարկել են այդ հինգ-վեց մարդու անունն ու առաջին հերթին՝ Գետաշենցի Գագիկինը:

... 1991 թվականի սեպտեմբերին Գետաշենցի Գագիկն իմաց իրեն տվեց վերջնական ախտորոշումը. պատերազմական իրավիճակում պատրաստ է ծառայելու: Աջ ոտքը կաղում էր: Ձախ ձեռքը մինչև ուսը հազիվ էր բարձրանում: Աջ աչքը տեսնում էր քսան տոկոսով, ձախը՝ քառասուն: Անընդհատ գլխացավեր: Դեմքի համաչափված վերքերը գրեթե չեն երևում խիտ մորուքի պատճառով:

Շահումյանում Գագիկին դիմավորեցին բազմաթիվ ընկերները: Ուղղաթիռի հրապարակից նրան տարան Վերիշեն, որտեղ ընկերները նկատի էին ունեցել մի ամբողջ առանձնատուն, որն արդեն ավելի քան մեկ տարի տեր չուներ: Աշխատում էին դստեր թեման չշոշափել: Ինչ-որ մեկը միայն պատմեց, որ հայերի տեղահանման համար մեկը մյուսի հետևից ռազմական տանկային ուղղաթիռներ Գետաշեն ժամանելուց մեկ օր առաջ համագյուղացիներն, այնուամենայնիվ, կարողացել էին թաղել փոքրիկ Նաիրային: Ընդ որում, հատուկ պատմեց մանրամասներն, որպեսզի հոր մեջ կասկած չմնա, որ աղջկան թաղել են: Ընկերները չէին կարող ուշադրություն չդարձնել այն բանին, որ Գետաշենցի Գագիկը փոխվել է ոչ միայն ֆիզիկապես: Նրա կորավուն աչքերում կարելի էր տեսնել, ինչպես ասում էր գնդի հրամանատար Շահենը, վրեժի ինչ-որ խտացված ծարավ: Ընդ որում Շահենն ավելացնում էր, որ այդպես արտահայտեց նա իր միտքը Գագիկի հետ երկար զրույցից հետո: Եվ Գագիկը խոստովանեց, չի հանգստանա, քանի դեռ չի սպանել գոնե մեկ ազերի երեխայի:

... Սեպտեմբերի վերջին սկսվեց դեռևս հուլիսի սկզբին զավթված Շահումյանի շրջանի հայկական Բուզլուխ, Մանաշիլ, Էրքեջ գյուղերի ազատագրման գործողության նախապատրաստությունը: Գետաշենցի Գագիկը գտնվում էր Բուզլուխի ուղղության ջոկատում: Գիշերով գործողության քարտեզը, նա աչքով չափեց Բուզլուխ-Գետաշեն տարածությունը: Մի անգամ քարտեզի մոտ նա ակամա քմծիծաղեց, և Շահենը հարցրեց նրան.

– Ի՞նչ է պատահել:

– Ափսոսացի, որ Մանաշիլի ազատագրությունում չեմ: Այնտեղից Մարտու-

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

ծաշենն ու Գետաշենն ավելի մոտ են: Հենց այդ մտքից էլ ծիծաղս եկավ: Կարծես մեկ չէ, թե որտեղից կընկնեմ Գետաշեն: Ճիշտ է, ինքս եմ ընտրել Բուզլուխի ուղղությունը: Բուզլուխում իմ ընկեր Էդիկ Հարությունյանն է:

- Նրա գերեզմանը պղծել են,- ասաց Շահենը:

- Գիտեմ: Ես էլ ուզում եմ այցելել Էդիկին:

Հոնդացող զրահամեքենայով Գագիկը Բուզլուխի միջով հասավ գյուղի ամենաբարձրադիր մասը՝ անցնելով տների մոտով, որոնց պատերին խոշոր տառերով գրված էին ազերիների անուններն ու ազգանունները: Շատ դռներին մակագրությունները ռուսերեն էին. «Տունն զբաղված է»: Այնուհետև ազերիական ազգանունը: Անցնելով լավ պահպանված տան մոտով, ինչ-որ մի ակնթարթ Գագիկին թվաց, որ պատուհանից ներս տեսավ շարժվող ստվեր: Նկատեց, որ տան մոտ այգում խնձորենիների ճյուղերը ճկվել էին հյութալի, դեղնակարմիր պտուղների ծանրությունից:

Գետաշենցի Գագիկը վարորդին ասաց, որ կանգնի: Նա մի տեսակ մտամոլորի դուրս եկավ մեքենայից: Առանց նախկին սովորական ճարպկության իջավ գետին և ուղևորվեց դեպի տունը, որտեղ քիչ առաջ պատուհանում ստվեր էր տեսել: Անցնելով պտուղների ծանրությունից մինչև գետին ճկված ճյուղերով ծառերի մոտով, փայտե աստիճաններով դժվարությամբ բարձրացավ դեպի պատշգամբի դուռը: Մտավ տուն և անսպասելիորեն քարացավ: Սենյակից սկզբում խուլ-խուլ լսվեց, ապա լացի բարձր ձայն: Գագիկը նետվեց սենյակ՝ ավտոմատը պատրաստ պահած: Լացն ընդհատվեց: Կանգնեց դռների մեջ, ասես քար կտրած, չհավատալով իր աչքերին, որոնք սովորաբար հազիվ են տարբերում լույսն ստվերից, իսկ այժմ հստակ տեսան մթության մեջ մերկ թախտին նստած, կծկված և անկյունին սեղմված մի աղջկա, որը մի գլուխ բարձր հեծկլտում էր: Դեռևս կանգնած դռան լռության մեջ, Գագիկը հեծկլտացող աղջկանից հայացքը շրջեց դեպի սենյակի կենտրոնը, ուր դրված էր երկար սեղանը, շրջապատված նստարաններով ու տախտակներով, որոնք հենված էին եզրերին դրված աթոռներին: Ամեն ինչից երևում էր, որ դեռևս նախօրեին այստեղ ճաշել կամ ընթրել է մի ամբողջ ընտանիք, սակայն չեն հասցրել սեղանից հավաքել ոչ ամանները, ոչ էլ կերակրի մնացորդները: Մթության մեջ աչքերը կկոցելով՝ Գագիկը մեկ աղջկան էր նայում, մեկ սեղանին, իրեն բռնելով այն բանի վրա, որ կարծես թե գլխի է ընկնում, թե ինչու և ինչպես է երեխան մնացել տանը: Հավանաբար մեծ խառնակությամբ երեխաներ են եղել: Աղջիկը մենակ է, և շտապելուց ծնողները չեն նկատել, որ նա մնացել է տանը: Գագիկը կամացուկ մոտեցավ երեխային, իրենից վանելով հորդացող մտքերը, որ ցավագին ճնշում էին սիրտն ու հոգին: Կողքին ոչ ոք չկար: Ինքն իրեն և դատավոր էր և դատախազ: Ուսից կախված է ավտոմատն ու փողն ուղղված է սենյակի անկյունը: Դեռ մատն էլ ձգանի վրա է: Եվ [illegible] էլ հենց կողքին: Նա զգաց, որ ձեռքի մկանները մինչև վերջ լարվեցին, մատն ինքնաբերաբար սեղմվում է: Անսպասելիորեն նրա ողջ մարմինը ցնցվեց, ասես հոսանք էր խփել: Գիտակցելով, որ դեռևս մի վայրկյան առաջ կարող էր սեղմել ձգանը, ճակատին քրտինքի կաթիլներ հայտնվեցին, կարմրած աչքերը ծածկվեցին խիտ թաղանթով: Գետաշենցի Գագիկը կտրուկ կռացավ, աջ ոտքի թաթերն առաջ գցելով բարձրացրեց փոքրիկ խաղալիքը, որը ասես նրա մեջքին «Կալաշնիկովի» կախվեց փողով դեպի ներքև: Գագիկը կից մոտեցավ խանձ տերևի պես դողացող աղջկան և հանգիստ հարցրեց թուրքերեն, [illegible] իմանալով, որ այդ լեզուն

շատ քիչ բանով է տարբերվում ազերիականից:

- Անունդ ի՞նչ է:

- Չախրա:

- Առաջին անգամ եմ այդպիսի անուն լսում:

- Իմ անունը Գուլչախրա է: Իսկ տանը Չախրա են ասում:

- Իսկ ո՞ւր են հայրդ ու մայրդ, քույրերդ ու եղբայրներդ,- հարցրեց Գագիկը և աղջկա դեմքին ուղղելով անսպասելի հայտնված ժպիտը, գլխի ընկավ, որ նա զարմացել է, որ օտար մարդը, որից նա այնպես վախենում է, ամեն բան գիտի իր ընտանիքի մասին: Գիտի, որ նա հայր ու մայր, եղբայրներ ու քույրեր ունի: Եվ շարունակելով ժպտալ, նա պատասխանեց.

- Ես հինգ եղբայր ու երեք քույր ունեմ: Մենք քնում էինք հաց ուտելուց. ես սենյակում, հետս էլ ննջում: Ես շատ եմ վախենում, երբ կրակում են և հաճախ մտնում եմ մահճակալի կամ սեղանի տակ, շատ դեպքերում էլ մահճակալի տակ քնում եմ: Ու երբ որ արթնացա, տանը ոչ ոք չկար: Չորս կողմը կրակոցներ էին լսվում

ու տներ էին վառվում: Գյուղում մարդիկ երևացին, ես ականջ դրեցի. նրանք հայերեն էին խոսում:

- Դու ինքդ հայերեն հասկանո՞ւմ ես:

- Չէ: Բայց ես գիտեմ, թե երբ են հայերեն խոսում, երբ՝ մեր լեզվով:- Աղջիկն անսպասելիորեն փոխելով խոսակցության թեման, ոչ առանց վախի, հարցրեց.- Իսկ դու ինձ չե՞ս սպանի: Ճիշտ, չե՞ս սպանի:

- Իսկ ինչո՞ւ ես մտածում, որ ես քեզ կսպանեմ:

- Ես առաջ սպանված երեխաներ տեսել եմ:

- Որտե՞ղ ես տեսել:

- Այստեղ եմ տեսել, և փողոցներում, և բանջարանոցներում: Երբ մենք ամբողջ ընտանիքով մեքենայով տեղափոխվեցինք: Այ, այն ժամանակ էլ տեսել եմ: Ճիշտ, դու ինձ չե՞ս սպանի:

- Թախտից իջիր, Չախրա: Դու ինձ հետ կգաս:

- Հայրս ու մայրս էլ են ինձ այդպես անվանում:

- Ես քեզ այդպես եմ անվանում, որովհետև դու ինքդ քեզ այդպես անվանեցիր:

- Դու մեր լեզվով չես խոսում, բայց ես լրիվ հասկանում եմ:

- Ես խոսում եմ թուրքերեն, բայց խոսում եմ այնպես, որ դու լրիվ հասկանաս:

Աղջիկը վստահաբար մոտեցավ մորուքավոր անծանոթին, որի ուսին գցած էր ավտոմատն ու կիպ կանգնեց կողքին, ասես սպասելով, որ նա բռնի իր ձեռքը: Գետաշենցի Գագիկը նրան երկարեց հազիվ շարժվող ձախ ձեռքն ու հարցրեց.

- Իսկ որտե՞ղ էր քո ընտանիքն առաջ, մինչև Բուզլուխ տեղափոխվելը:

- Մենք առաջ ապրում էինք Ն-նի Ալիբայրամլիում: Հետո... հետո չեմ հիշում: Մենակ հիշում եմ, որ էլի մի ուրիշ գյուղում էինք ապրում: Նենի Ալիբայրամլիում մենք փոքրիկ տուն ունեինք: Այգի չկար: Իսկ հայրիկն ուզում էր, որ մենք համ մեծ տուն ունենանք, համ էլ մեծ այգի:

«Այ քեզ բան,- մտածեց Գետաշենցի Գագիկը ինքն իրեն,- մի ամբողջ [illegible] երեխա է ծնել, բայց պատրաստվում է ապրել ուրիշի տանն ու այգում»: Բայց այդ մասին բարձր խոսել փոքրիկ աղջկա մոտ նա արդեն չէր համարձակվի: Գուլչախրային օգնեցին նստել ԲՏՐ: Նեղ խցիկում նա, դողալով հուզմունքից, սեղմվել էր Գագիկին:

...Երբ շաբաթ շարունակ Գետաշենցի Գագիկն Ստեփանակերտի և Երևանի միջոցով ուզում էր կապի մեջ մտնել Երևանում պատանդների, գերիների, դիակների փոխանակմամբ զբաղվող ծառայությունների հետ: Այդ ողջ ընթացքում ազերի աղջիկն ապրում էր Վերիշենում Գագիկի մոտ: Հարևանների կանայք հաճախ էին նրանց այցելում: Նվերներ էին բերում: Մնում էին գիշերելու, երբ Գետաշենցի Գագիկը տանը չէր լինում: Կենսափորձով իմաստնացած կանայք խստագույնս պահպանում էին աղջկան: Ինչ ասես կարող է լինել: Գրեթե ամեն տնից զոհվածներ ու պատանդ վերցվածներ կան:

Վերջապես տեղեկություն եկավ, որ աղջկա ծնողները գտնվել են և որ նրանք պատրաստ են ցանկացած պայմանի, միայն թե աղջկան վերադարձնեն իրենց:

Երեկոյան Գագիկը Գուլչախրային ասաց, որ նա շուտով կվերադառնա տուն:

- Իսկ որտե՞ղ է հիմա մեր տունը,- հանգիստ հարցրեց աղջիկը, ոչ մի հիացմունք չարտահայտելով, թվում է, ցանկալի լուրի առթիվ, որ նրան հաղորդեց Գետաշենցի Գագիկը:

- Դու կվերադառնաս հորդ ու մորդ, քույրերիդ ու եղբայրներիդ մոտ,- խուսափեց Գագիկը Գուլչախրայի կոնկրետ հարցից:

Աղջիկը քնքշորեն ժպտաց, մոտեցավ լայն, գյուղացիական բարձրերի պես զանգվածեղ արմնկակալներով բազկաթոռին նստածին, բարակիկ թաթիկներով գրկեց վիզը ու երեսը հպեց նրա մորուքավոր դեմքին: Գագիկն զգաց աղջկանից բխող ուժեղ ջերմությունը: Ափով շոշափեց ճակատն ու բարձր ասաց.

- Դու ամբողջովին վառվում ես: Հարկավոր է արագ անկողին մտնել:

... Երեք օր ու գիշեր Գետաշենցի Գագիկը չհեռացավ փոքրիկ աղջկա անկողնուց, մի գլուխ ստիպում էր նրան հոնի մուրաբայով թեյ խմել, որ նրան բերում էին հարևանները, լսելով աղջկա հիվանդության մասին: Նրանք հիվանդի համար բերում էին լվացված, թարմ սպիտակեղեն: Սրբիչով շփում էին տաք մարմինը: Շատ-շատ հագցնում էին նախապես տաքացրած մայկան ու վերնաշապիկը, իրենց հետ տանում առատ քրտինքից թրջված սպիտակեղենը:

Մի անգամ եկան զինվորական հագուստով չորս տղամարդ: Նրանք խոսում էին ցածրաձայն, մտածելով, որ նա քնած է: Նրանց լեզուն Գուլչախրան չէր հասկանում, սակայն քնած ձևանալով հետևում էր նրանց: Հյուրերը նույնիսկ շատ էին տարբերվում տանտիրոջից: Նրանք հաճախ ծիծաղում [illegible] բարձրաձայն, շարժելով [illegible] ձեռքերը: Իսկ Գագիկը, [illegible] մի անգամ չէր ծիծաղել, [illegible] նրա ձախ ձեռքն անշարժ կախված էր: Մեկ էլ նրա աչքերն են միշտ շատ-շատ տխուր: Երբ տղամարդիկ գնացին, Գուլչախրան, գլուխը հանելով վերմակի տակից, հարցրեց.

- Ի՞նչ էիք խոսում զինվորականների հետ:

- Պետք չէ, որ երեխաները իմանան, թե ինչ են խոսում մեծերը:

- Բայց, ախր մի քանի անգամ իմ անունը տվեցին:

- Մենք խոսում էինք, որ քանի դու չես առողջացել, չի կարելի քեզ վերադարձնել ծնողներիդ մոտ:

- Ինչո՞ւ:

- Քանի որ դուք տուն չունեք, իսկ դու պետք է պառկես անկողնում, որպեսզի քրտնես:

- Դու երեխաներ ունե՞ս:

Գետաշենցի Գագիկը երկար մտածեց, մինչև լուցկու տուփը հարմարեցրեց անշարժացած ձախ ձեռքում, աջով ճարպկորեն չրթացրեց ու սկսեց ծխել:

Ծխի քուլան բաց թողնելով դռան կողմն ու նայելով ինչ-որ կողմ, ցածր ձայնով ասաց.

- Ես աղջիկ ունեի: Անունը Նաիրա էր:

- Իսկ որտե՞ղ է նա հիմա:

- Նա... Նա մահացել է:

- Նա հիվա՞նդ էր:

- Շուտով հարևանուհիները կգան: Սպիտակեղենը կփոխեն: Իսկ վաղը, երբ ջերմություն չունենաս, կտանենք ծնողներիդ մոտ...

- Ես գիտեմ, թե ինչու դու երբեք չես ծիծաղում և ինչու են քո աչքերը միշտ տխուր...

- Դու նոր շրջազգեստ կհագնես, ու առավոտյան մենք քեզ կտանենք...

Դուռը բախեցին ու չսպասելով պատասխանի, մտան երեք կին փաթեթներով ու կապոցներով:

.... Արագընթաց ուազիկի հետևի նստարանին տեղավորվել էին երեք ֆիդայի՝ ոտքերի արանքում բռնած ավտոմատները: Վարորդի կողքին նստած էր Գետաշենցի Գագիկը, ծնկների վրա՝ գլխին սպիտակ ժապավենով, տոնական հագուստով աղջիկը: Մեքենան դարուփոսերի վրա հաճախ թափահարվում էր: Գագիկը աջ ձեռքով ամուր գրկած աղջկան, կողքի թեքված, զննում էր ճանապարհը: Ամեն անգամ, երբ մեքենան դուրս գալով հարթ ճանապարհ կտրուկ արագություն էր վերցնում, աղջիկը հետ էր ընկնում և փարթամ ժապավենակապով հպվում էր Գագիկի դեմքին: «Վերիշենցի կանայք իրենց հոգատարությամբ համը հանել են»,- մտածում էր Գագիկը: Նրան թվում էր, որ տոնականության հավակնող այդ ժապավենակապից ինչ-որ անբնականություն է փչում: Հարմար պահ գտնելով, նա ճարպկորեն քանդեց ժապավենակապը: Նույն պահին էլ ափով սկսեց ուղղել գագաթին ցցված խոպոպները: Գուլչախրան ոչ մի ձևով չարձագանքեց սանրվածքի փոփոխմանը: Նա կարծես մի գլուխ ուրախանում էր մեքենայի ցնցումներից: Ու ամեն անգամ ավելի ու ավելի ուժեղ էր սեղմվում Գագիկի պարթև կրծքին:

Հերթական կտրուկ շրջադարձից հետո բացվեց հարթ մի հրապարակ, որտեղ մարդիկ էին խմբվել: Ուազիկը կանգնեց քիչ հեռու, որպեսզի նրանց վրա փոշի չանի: Երկու տղա վազեցին դեպի մեքենան: Բացեցին դուռը: Գուլչախրան թեթևորեն թռավ գետին: Տղաները օգնեցին Գետաշենցի Գագիկին իջնել մեքենայից: Աղջիկը մոտեցավ նրան ու բռնեց նրա հազիվ շարժվող ձախ ձեռքը: Գագիկը հայացքով նրան ցույց տվեց իրենցից մոտ երեսուն մետր հեռավորության վրա հենց ճանապարհին կանգնած մարդկանց խումբը. զինվորականներ, քաղաքացիներ, կանայք, երեխաներ:

Հինգ ռոպե անց Գետաշենցի Գագիկն իր «Կալաշնիկովը» տվեց ուազիկի վարորդին: Եվ, բռնած Գուլչախրայի ձեռքը, կամաց քայլեց փոշոտ ճանապարհով: Նույն պահին ընդառաջ եկավ կեղտոտ ու բամբակաբաճկոն հագած մի տղամարդ: Աղջիկն իսկույն ճանաչեց հորը: Գառնուկի պես թռչկոտելով, նա մեկ հորն էր նայում, մեկ հայացքը նետում Գագիկի վրա: Անսպասելիորեն, ասես հրահանգով, տղամարդիկ կանգ առան:

Գուլչախրան, իհարկե, չգիտեր, որ այդպես է միմյանց թշնամի համարող մեծերի պայմանավորվածությունը: Տղամարդիկ պետք է կանգ առնեին միմյանցից քսան մետր հեռավորության վրա՝ ճամփեզրին նախապես դրված քարերի մոտ: Աղջկան տագնապալի անհանգստություն համակեց. «Հանկարծ ու ինչ-որ մեկը խանգարի, որ նրան վերադարձնեն ծնողներին»: Կասկածներից փարատվելով նա հանկարծ պոկվեց Գետաշենցի Գագիկի ձեռքից ու նետվեց դեպի հայրը: Չէր կարելի չնկատել, որ մի հինգ-վեց մետր հետո նա դանդաղեցրեց վազքը, անգամ փորձեց հետ նայել, բայց արդեն գնում էր ինքնըստինքյան: Գուլչախրան ընթացքից նետվեց հոր վզով: Սա արդեն պատրաստվում էր շրջվել, որպեսզի աղջկան ձեռքերի վրա տանի հիացմունքից աղաղակող բազմության մոտ, երբ աղջիկը, օձի պես գալարվելով, սահեց հոր գրկից ու վազեց դեպի դեռևս ճանապարհի մեջտեղում կանգնած Գետաշենցի Գագիկը: Երբ ընդամենը մնացել էր երկու քայլ նրա մոտ հասնելու համար, աղջիկը գայթեց, ապա ուղղակի գետնից, ասես ցատկահարթակից հրվելով, ծղրիդի պես թռավ: Գագիկը արագ մեկնած ձեռքով կտրուկ նետվեց նրա կողմը: Մի ակնթարթից աղջիկը հայտնվեց նրա գրկում հասցնելով մտածել, որ նրա ձախ ձեռքը, որ մշտապես կախված էր մտրակի պես, աշխատեց...

Թողնելով գետին, նա, ասես ուզելով ստուգել իր կռահումները, բռնեց ֆիդայու ձախ ձեռքը, սկսեց հերթականությամբ ուղղել ամուր բռունցքի մեջ սեղմված մատներն ու երեսը հպեց նրա լայն ափին:

Ոչինչ չասելով, աղջիկը շրջվեց ու քայլեց հոր կողմը: Կես ճամփին կանգնեց: Հետ նայեց: Ժպտաց Գետաշենցի Գագիկին առաջին անգամ ժպիտ տեսնելով նրա դեմքին: Բայց նրա աչքերն առաջվա պես տխուր էին:

digitised by A.R.A.R.@

ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

Ֆուտբոլային համերգ իտալացիների եւ հոլանդացիների կատարմամբ

Նրանք, ովքեր բախտ են ունեցել հեռուստատեսությամբ դիտել Չեմպիոնների լիգայի «Միլան»-«Պարի Սեն-Ժերմեն», «Այաքս»-«Բավարիա» կիսաեզրափակիչ պատասխան հանդիպումները, անկասկած գեղագիտական մեծ հաճույք են ստացել: Դրանք ֆուտբոլային խնկական ներկայացումներ էին: Մարզասերներին հատկապես շատ էր հետաքրքրում համաշխարհային ֆուտբոլի երկու ուժեղագույն ակումբների՝ «Պարի Սեն-Ժերմենի» եւ «Միլանի» հանդիպումը: Ինչպես հայտնի է, ֆրանսիացիները առաջին խաղի վերջին րոպեին, ցավալի գնդակ ընդունելով սեփական դարպասը, 0-1 հաշվով պարտություն էին կրել: Եվ հավանական է, որ պատասխան խաղում նրանք պետք է ընտրեին հարձակողական խաղաոճ: Սակայն «Միլանն» այն թիմն է, որն աչքի է ընկնում գերազանց պաշտպանությամբ: Հյուրերի բոլոր փորձերը կարծես դեմ էին առնում քարե պատի: Միաժամանակ «Միլանն» առիթը բաց չէր թողնում սուր գրոհներ ձեռնարկելու: Խաղի հերոսը դարձավ սերբ Դրագան Սավիչեվիչը, որը 2 անպատասխան գնդակ ուղարկեց «Պարի Սեն-Ժերմենի» դարպասը: «Միլանը» հաղթեց 2-0 հաշվով եւ անցյալ տարվա պես եզրափակիչի ուղեգիր ձեռք բերեց: Մայիսի 10-ին կայանալիք վճռական խաղում նրա մրցակիցն է լինելու Հոլանդիայի «Այաքս» թիմը, որը պարզապես ջախջախիչ պարտության մատնեց «Բավարիային» (5-2):

Հոլանդական ֆուտբոլը, հատկապես վերջին 20 տարիներին, վառ անհատականություններ շատ է ունեցել:

Գրոհում է Ֆինլանդիայի հավաքականի եւ «Այաքսի» հարձակվող Յարի Լիտմանենը

Սակայն «Այաքսի» աստղային ժամը վաղուց անցել էր: Եվ ահա նոր սքանչելի թիմ է ստեղծվել, երիտասարդ տաղանդավոր խաղացողներով, որոնց գլխավորում է փորձառու Ռեյկարդը: Գերմանացի ֆուտբոլիստների համար շատ դժվար էր դիմակայել տարբեր ուղղություններով ու բազմազան ձեւերով հեղեղի պես կազմակերպված բուռն գրոհներին: Այս հանդիպման հերոսն էլ թիմի օտար խաղացողն էր՝ ֆինն Յարի Լիտմանենը, որը 2 անգամ գրավեց «Բավարիայի» դարպասը:

Եզրափակիչում անչափ հետաքրքիր պայքար է սպասվում «Միլանի» եւ «Այաքսի» միջեւ:

Անցած գիշեր կիսաեզրափակիչ փուլի պատասխան հանդիպումներ անցկացրեցին գավաթակիրների գավաթի խաղարկության մասնակիցները՝ «Սամպդորիան» ու «Արսենալը», Սարագոսայի «Ռեալն» ու «Չելսին»:

ՃԱՆԱՉՈՒՄ

«Միլանի» 12-րդ խաղացողը՝ Ֆաբիո Կապելլոն

ԳՐԻԳՈՐ ԱՆԴՐՋԱՆՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

Ինչպես հայտնի է, մարզիչը մեծ դեր ունի թիմի հաջողություններում: Արդեն 4 տարի է, ինչ Ֆաբիո Կապելլոն այն ուժն է տալիս «Միլանին», որի շնորհիվ վերջինս կարողանում է գերազանցել ահեղ մրցակիցներին:

Անցյալում Կապելլոն անվանի ֆուտբոլիստ էր եւ հանդես է եկել Հռոմի «Ռոմա», Թուրինի «Յուվենտուս» եւ Միլանի «Միլան» թիմերում: Նա 32 անգամ ելույթ է ունեցել Իտալիայի հավաքականում: Ֆաբիո Կապելլոյի խփած պատմական գոլի շնորհիվ է, որ Իտալիայի հավաքականը 1973 թ. Լոնդոնի «Ուեմբլի» մարզադաշտում առաջին անգամ հաղթեց Անգլիայի հավաքականին: Բայց երբ Կապելլոն, որին «Յուվենտուսում» խաղալիս պրոֆեսոր էին անվանում, 1991-ին եկավ «Միլան», փոխարինելու անվանի մարզիչ Արիգո Սակկիին, շատերը դժգոհեցին, պատճառաբանելով, որ նա վաղուց հեռացել է ֆուտբոլից: «Միլանի» գլխավոր մարզչի դերն ստանձնելուց առաջ Ֆաբիո Կապելլոն այդ աշխարհահռչակ թիմի ոչ պակաս աշխարհահռչակ նախագահ եւ Իտալիայի նախկին վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի կոնցեռնում հեռուստատեսությամբ ֆուտբոլային խաղեր էր մեկնաբանում: 1991 թ. հենց Կապելլոն մեկնաբանեց Չեմպիոնների լիգայի «Օլիմպիկ» (Մարսել)-«Միլան» եզրափակիչ խաղը: Կապելլոն 45 տարեկան էր, երբ ընդունեց «Միլանը» եւ շուտով գտավ իր հաջողությունները, որով արագորեն կարողացավ «փակել» հակառակորդների բերանը: Ֆաբիո Կապելլոյի գլխավորությամբ «Միլանը» Իտալիայի 1991-92 թթ. առաջնության 34 հանդիպումներն անցկացրեց առանց պարտության, տանելով 22 հաղթանակ եւ 12 հանդիպում ավարտելով ոչ-ոքի: Բայց դրանով ռեկորդը չսահմանափակվեց: «Միլանը», շարունակաբար 57 խաղ անցկացրեց առանց պարտության: Բեռլուսկոնին նույնիսկ Կապելլոյից պահանջում էր, որ նա «Միլանի» բոլոր 28 ֆուտբոլիստներին խաղացնի տարբեր հանդիպումներում: «Միլանում» կային 7 օտար խաղացողներ, իսկ իտալական ֆուտբոլային օրենքներով ամեն մի հանդիպմանը թույլատրվում է մասնակցել 3 լեգիոներների: Կապելլոն հաջողակ մարզիչ

Ֆաբիո Կապելլոն

դուրս եկավ: Նրա գլխավորությամբ «Միլանը» 3 անգամ անընդմեջ նվաճեց Իտալիայի չեմպիոնի կոչումը: Այնուամենայնիվ, նրա մարզչական կարիերայում էլ կա մի սեւ խաղ: Դա Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի եզրափակիչում «Միլանի» 0-1 հաշվով պարտությունն է Մարսելի «Օլիմպիկից»:

Իտալիայի հավաքականի նախկին պետ Էդմոնդո Ֆաբբրին Կապելլոյի մասին ասում է. «Այս մարդը խաղը գրքի նման է կարդում ու շարադրում: Նա հիմա Իտալիայում իր նմանը չունի»: Այո, Ֆաբիո Կապելլոն անկրկնելի մարզիչ է եւ «Միլանի» 12-րդ խաղացողը:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Պապենն ուզում է վերադառնալ «Մարսել»

Մյունխենի «Բավարիա» թիմի մենեջեր, անցյալում այս թիմի եւ Գերմանիայի հավաքականի հանրահայտ հարձակվող ու աշխարհի չեմպիոն Ուլի Հյոնեսը Ժան Պիեռ Պապենի մասին, որը ընդգրկված է «Բավարիայում», բայց վնասվածքի պատճառով չի խաղում, ասաց. «Եթե լավ հաշվենք, Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում Կիեւի «Դինամոյի» հետ խաղում Պապենի խփած երկու գնդակները մեզ 5.5 մլն մարկ բերեցին»: Ըստ որոշ տեղեկությունների, Պապենը դժգոհ է «Բավարիայի» ղեկավարներից եւ ուզում է կրկին վերադառնալ Մարսել:

Պրիվալովան վախենում է մաֆիայից

Մոսկվացի աշխարհահռչակ արագավազորդուհի Իրինա Պրիվալովան հայտարարեց. «Ռուսաստանի մաֆիայից վախենում եմ: Մոսկվայի փողոցներում ինձ ապահով չեմ զգում եւ մեքենա գնելու միջոցներ չունեմ: Բայց ավելի լավ է այսպես, քանի որ եթե մեքենա գնեմ, 5 րոպե հետո այն գողացված պետք է լինի»:

«Բարսելոնի» ռեկորդը

Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի քառորդ եզրափակիչ փուլի պատասխան հանդիպումը «Պարի Սեն-Ժերմեն» թիմի հետ «Բարսելոնի» 268-րդ խաղն էր եվրոպական գավաթներում: Դա նոր ռեկորդ է:

2.5 մլն դոլլար ապահովության համար

Լոս Անջելեսի քաղաքապետարանը մինչեւ այսօր 2.5 մլն դոլլար է ծախսել Սիմփսոնի դատավորության օրերին անվտանգությունն ապահովելու համար:

ՇԱԽՄԱՏ

Վահանյան-Կասպարով՝ 0-1

Ռիգայում շարունակվող շախմատի աշխարհի նախկին չեմպիոն Միխայիլ Տալի հիշատակին նվիրված միջազգային սուպերմրցաշարի 7-րդ տուրում պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը սեւերով մրցաշարում զարմանալիորեն անհաջող հանդես եկող Ռաֆայել Վահանյանի հետ եւ, հերթական հաղթանակը գրանցելով իր օգտին, 6 հնարավորից վաստակեց 5 միավոր ու դարձավ առաջատար: Նույնքան միավոր ունի նաեւ Վասիլի Իվանչուկը, որը սակայն անցկացրել է 7 հանդիպում: Հերթական տուրում լվովցի գրոսմայստերը ոչ-ոքի խաղաց Յան Թիմանի հետ: Կասպարովին մեկ միավորով զիջում է հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդը, որը հերթական տուրում խաղից ազատ էր եւ նույնպես անցկացրել է 6 հանդիպում: 3,5-ական միավոր են վաստակել Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան) եւ Նայջել Շորթը (Անգլիա): Մրցաշարի ավարտին մնացել է 4 տուր:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԳԱՎԱԹ

Սարգիս Հովհաննիսյանի թիմը զիջեց 11 մ հարվածներով

Ռուսաստանի գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակիչում Մոսկվայի երկու թիմերի «Լոկոմոտիվի» եւ «Դինամոյի» հանդիպման հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 2-2: 11 մ հարվածներով բախտը ժպտաց «Դինամոյին»: Հայաստանի հավաքականի անդամ Սարգիս Հովհաննիսյանի թիմը՝ Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը» հրաժեշտ տվեց մրցաշարին, իսկ Սարգիսն էլ պետք է ժամանի Երեւան Իսպանիայի հավաքականի հետ Եվրոպայի առաջնության խաղին մասնակցելու: Կիսաեզրափակիչում (մայիսի 17-ին) «Դինամոն» կմրցի Ռուսաստանի եռակի չեմպիոն Մոսկվայի «Սպարտակի» հետ:

Մյուս կիսաեզրափակիչ զույգը կկազմեն Վլադիկավկազի «Սպարտակը» եւ Վոլգոգրադի «Ռոտորը»: «Սպարտակն» Արզամասում 3-0 հաշվով հաղթեց տեղի «Տորպեդոյին», իսկ Մոսկվայի «Տորպեդոյի» հետ խաղում «Ռոտորին» հաջողությունն ուղեկցեց 11 մ հարվածների ժամանակ:

Վերոհիշյալ հանդիպման հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակն ավարտվել էր ոչ ոքի:

ԱՍՏՂԵՐ

Լարրի Հոլմս. «Ես աշխարհի ամենամեծ բռնցքամարտիկն եմ»

Լաս Վեգասի «Ցեզար Պալաս» հայտնի կազինոյի շքեղ սրահում բռնցքամարտի WBC եւ IBF ֆեդերացիաների կողմից անցկացվող պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկների ծանր քաշի աշխարհի առաջնությունների հաղթող 45-ամյա Լարրի Հոլմսը հայտարարեց, որ Ջորջ Ֆորմենի օրինակով մտադիր է վերադառնալ բռնցքամարտ եւ կրկին տիրել չեմպիոնի կոչմանը: Լարի Հոլմսը ծնվել է 1949 թ. նոյեմբերի 3-ին:

1988 թ. Հոլմս (ձախից)-Թայսոն մենամարտը

1978 թ. հունիսից մինչեւ 1985 թ. մայիսը Լարրի Հոլմսը պրոֆեսիոնալ ռինգում 21 հաղթանակ է տարել: Նա առավելության է հասել աշխարհի անցյալի եւ ապագայի ամենամեծ բռնցքամարտիկների նկատմամբ: Լարրի Հոլմսը հաղթել է Կեն Նորտոնին, Կասիուս Քլեյին, Լեոն Սպինգսին, բռնցքամարտիկների, որոնցից համարյա բոլորը աշխարհի չեմպիոն են դարձել:

1988 թ. Մայք Թայսոնին պարտվելուց երեք տարի անց Հոլմսը բռնցքամարտ վերադառնալու անհաջող փորձ կատարեց: «Մայք Թայսոնին պետք է գահընկեց անեմ», հայտարարում էր նա: Սակայն 1992 թ. հունիսին նա պարտվեց Էվանդեր Հոլիֆիլդին: Բայց անցյալ օգոստոսին Հոլմսը իր 108 կգ քաշով գետին տապալեց Ջեսի Ֆերգյուսոնին: Լարրի Հոլմսի ամեն մի ելույթը, որ ցուցադրվում է ամերիկյան USA Network հեռուստածրագրով, հեռուստադիտողների թիվն ավելացնում է 20 տոկոսով: Վերջերս շատ բիզնեսի պահանջները բավարարելու համար մի քանի հանդիպումներ կազմակերպվեցին Լարրի Հոլմսի համար, որի ելույթները հեռուստատեսությամբ դիտում էին միլիոնավոր մարզասերներ: Ամեն մի ելույթի համար Հոլմսը ստանում էր 200 հազար դոլլար: Նրա մրցակիցներից յուրաքանչյուրին բաժին էր ընկնում ընդամենը 15 հազար դոլլար: Գումարների նման տարբերությունը պայմանավորված է նրանով, որ Լարրի Հոլմսի ելույթները դիտելը հաճելի է: Ամեն մի մենամարտի ժամանակ Հոլմսը կատակում է հակառակորդի, կամ հանդիսականների հետ: Օրինակ 1994 թ. մարտին, երբ մի մենամարտի ժամանակ մարզասերներից մեկը անպատիվ խոսքեր ուղղեց Հոլմսին, երրորդ ռաունդում նա մարտն ընդհատելով մոտեցավ ռինգի եզրին եւ, դիմելով այդ մարզասերին, բացականչեց. «Արի եւ տես ռինգում ինչպես է լինում»: Վերջերս մի ուրիշ մենամարտի ժամանակ Հոլմսը, դադարյալ ընդհատելով մարտը, իր նախկին մարզիչ Էդդի Ֆուտչին, որը մարզում էր մրցակցին, դիմելով գոռաց. «Ինչպես ես Էդդի»: Լաս Վեգասում բազմահազար հանդիսականների ներկայությամբ Լարրի Հոլմսը լրագրողներին հայտարարեց. «Դուք այսօր ձեր դիմաց տեսնում եք պատմության ամենամեծ բռնցքամարտիկին: Ես պետք է դառնամ Մուհամմեդ Ալիի, Ջոյդ Պատերսոնի եւ Ռիդդիկ Բոուի պես չեմպիոն: Այստեղ տեսնելով տարեց մարդկանց՝ ես նրանց ասում եմ, որ պետք չէ խոսել տարիքի մասին»: Բայց մասնագետները գտնում են, որ Հոլմսը շարունակում է բռնցքամարտով զբաղվել իրեն մեծ վտանգի տակ դնելով: Այսպես, Հոլիֆիլդի հետ մենամարտում նրա աջ աչքը վնասվեց, եւ տեսնելու համար օգտագործում էր հատուկ ապակի: Այդ մենամարտից հետո նրա աչքը վիրահատել էին: «Ամեն ինչ ոսկի է», հայտարարում է Լարրի Հոլմսը: Այս բռնցքամարտիկը, որը վերջերս բոռնիկ մնեցավ, ուզում է գերազանցել Ֆորմենի ռեկորդը:

Բաժինը վարում է
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Առնո Համելենն ու Ժան-Միշել Բրոնը պատմության խորությունները, տարբեր արխիվներում պահվող փաստաթղթերն ուսումնասիրելուց, Թուրքիա, Ամերիկա, արտերկրի բազմաթիվ գաղթօջախներ այցելելուց հետո ստեղծել են հավաստի մի գիրք, որն անառարկելիորեն ապացուցում է 1915 թվականի ցեղասպանության կազմակերպված ու ծրագրված լինելը, Անկարայի ներկա իշխանությունների պատմությունը կեղծելու միտումը, սփյուռքահայության զինված պայքարի իրավական ու հոգեբանական դրդապատճառները, ինչպես նաեւ Հայոց դատի, հայերի արդար իրավունքի անանցնելիությունը:

«Հիշողությունը կորցրած աշխարհը կորած աշխարհ է»

Առնո Համելենի եւ Ժան-Միշել Բրոնի «Վերականգնված հիշողություն» գիրքը արժանի նվեր Եղեռնի 80-ամյակին

«Ոսկան Երեւանցի» հրատարակչությունը, որը վերջերս է ստեղծվել թիվ 3 տպարանի մասնակի անհատույց սեփականաշնորհումից հետո, տվեց իր առաջին արտադրանքը: Դա ֆրանսիացի հրապարակագիրներ Առնո Համելենի եւ Ժան-Միշել Բրոնի «Վերականգնված հիշողություն» 256 էջանոց գիրքն է, որը լույս է տեսել հայերեն եւ ռուսերեն լեզուներով: Գիրքը հարստացվել է լուսանկարներով, վերջում տրված է հայ-թուրքական հակամարտության ժամանակագրություն ներկայացնող հավելվածը, իսկ մատենագրության ցանկը ներառում է արժեքավոր բազմաթիվ աշխատություններ: Գրքի վերջաբանը գրել է Ստեփան Ալաջաջյանը:

Առնո Համելենը եւ Ժան-Միշել Բրոնը, որոնք, ի դեպ, հայերի հետ ոչ մի արյունակցական կապ չունեն, գտնում են, որ մարդկությունը նոր-նոր է բուն էությամբ ծանոթանում Հայոց դատին, պատմության անհերքելի փաստերին, եւ հայերը, նրանց բարեկամները ու համակիրները շատ ջանք, եռանդ պիտի ներդնեն նվիրական նպատակներին հասնելու համար: Այդուհանդերձ, ֆրանսիացի հեղինակները համոզված են, որ հատուցման ժամը գալու է: Արդարության հաղթանակի նրանց հավատն այնքան իմաստավորված է ու հիմնավոր, որ վարակում է նաեւ ընթերցողին, մանավանդ հայ ընթերցողին եւ մտածել տալիս, որ շարունակում է գոյատեւել Լեփսիուսի, Վերֆելի, Մորգենթաուի, Բրյուսովի, Ռոլանի վեհանձն ու մարդասեր ոգին, որը մարդկությանը հանգիստ չի տա, մինչեւ չիրականանա հայ ժողովրդի երազանքը:

Առնո Համելենը գրքի հայերեն հրատարակության առթիվ դիմելով հայ ընթերցողին գրել է. «Մենք՝ երկու ֆրանսիացի լրագրող, մոտ տասը տարի առաջ նախաձեռնեցինք գրել «Վերականգնված հիշողություն» գիրքը, որպեսզի նախ փորձենք ինքներս հասկանալ, ապա նաեւ ներկայացնել հայկական հարցը: Ակնհայտ է, որ մեր աշխատանքը կատարյալ չէ, ինչ-որ տեղ թերեւս երկդիմի, բայց ամեն դեպքում փորձ է, թե մասամբ մեզ հաջողվել է բարձրացնել լռության եւ անգիտության վարագույրը: Արդյո՞ք դա բավական է, գոհացուցիչ: Դժվար է ասել: Ինչ էլ լինի, վստահ ենք, որ ճշմարտության տաճարին դրած մեր փոքրիկ քարին միշտ, անընդհատ նորերը պիտի հետեւեն...»:

Այս գիրքը, որը հիրավի բացառիկ է, նախատեսված չէր Մեծ եղեռնի 80-ամյակի կապակցությամբ պետական մակարդակով հրատարակվելիք գրականության ցանկում: Սակայն այն հրատարակվեց եւ կայացավ մի շարք մարդկանց նախաձեռնությամբ եւ Հայոց ցեղասպանության մասին ճշմարտությունը մեկ անգամ եւս հավաստելու ցանկության շնորհիվ: «Ոսկան Երեւանցի» հրատարակչության տնօրեն Միխայել Սարգսյանը պատմում է գրքի ստեղծման մասին. «Վերականգնված հիշողություն» գրքի հեղինակները մեզ տալով իրենց ստեղծագործության հայերեն հրատարակության բացառիկ իրավունքը՝ հրաժարվեցին հոնորարից: Չեմ կարող չնշել նաեւ այս հրատարակության նախաձեռնողի եւ ֆրանսերենից թարգմանչի Գրիգոր Ջանիկյանի անմնացորդ նվիրումը հայրենանվեր այդ գործին, որն իր այս մեծ ջանքեր ու նյութական միջոցներ խլած ծավալուն աշխատանքը կատարել է անհատույց: Անհատույց են աշխատել նաեւ գրքի ռուսերեն թարգմանիչը՝ Սվետլանա Ավագյանը, եւ մեր կոլեկտիվը: Գրքի հրատարակության հետ կապված բոլոր ծախսերը կատարվել են «Ոսկան Երեւանցի» հրատարակչության հաշվին: Տպաքանակի մի մասը նախատեսված է նվիրելու համար: «Հիշողությունը կորցրած աշխարհը կորած աշխարհ է», այս բառերով է ավարտվում ֆրանսիացի լրագրողների գիրքը, որը մի ազնիվ պոռթկում է պատմությունը կեղծողների, այն մոռացողների դեմ: Հանուն արդարության ծնվեց այս գիրքը, որը կարծում եմ դուր կգա մեր ընթերցող հասարակայնությանը»:

Ինձ՝ հայ ընթերցողիս ու նաեւ եղեռնից մազապուրծ ծնողների զավակիս մնում է միայն երախտագիտություն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր ապրիլի 24-ի նախօրյակին մեզ մատուցեցին այս հիրավի անգնահատելի նվերը:

ԼԵՒՈՆ ԱԶՐՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«Նրա արվեստի արժեքն օրերի հետ թանձրանալու է»

Երեկ լրացավ գեղանկարիչ Սեյրան Խաթլամաջյանի ծննդյան 58 տարին

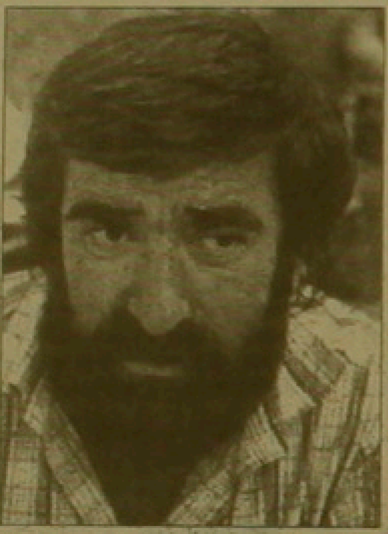

Արվեստը եւ հայրենիքը այն ֆենոմեններն էին, որոնցով ապրում ու շնչում էր Սեյրանը: Ուսանողության շրջանի ամենաառաջին էտյուդներից («Շինուհայրի շարք») մինչեւ կյանքի վերջը գույնի, լույսի, հոգու ազգային խնդիրներն էր արծարծում՝ արդիական ձեւամտածողության սահմաններում: Հայրենի երկրի առասպելները եւ մաքուր զգայական վերացարկումները լրացնելով միմյանց ստեղծում էին արվեստագետի այն տիպարը, որի ներքին եւ արտաքին շերտերը ազգային դիմագծի, հոգեբանության, աշխարհըմբռնման խտացումն էին: 1988-ից դեռ շատ առաջ եւ նրանից հետո նրա կյանքի ու երազների կիզակետում Անկախ եւ Միացյալ Հայաստանի տեսիլքը կար, որի համար տալիս էր ամեն ինչ՝ նույնիսկ Աստծո օրհնությամբ տրված արվեստագետին թանկարժեք ժամանակը: Նրա լուսավոր արվեստի արժեքն օրերի հետ թանձրանալու է, քանզի այն հիմնված էր հավատի, սիրո աստվածային շնորհների վրա:

ՊՈՂՈՍ ՀԱՅԹԱՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Բացվեց Վանիկ Սանթրյանի անհատական ցուցահանդեսը

Ապրիլի 20-ին Հովհաննես Թումանյանի տուն-թանգարանում բացվեց հայտնի լրագրող, արձակագիր Վանիկ Սանթրյանի գեղանկարների ցուցահանդեսը, որը կազմակերպել էին Հայաստանի մշակույթի ֆոնդը եւ Հովհաննես Թումանյանի տուն-թանգարանը: Ցուցահանդեսը նվիրված էր լրագրողի 60-ամյակին, որը լրացել էր վերջերս: Սանթրյանը լրագրողի իր գործունեությունը սկսել է 1957-ին «Երեւան» (այժմ «Երեկոյան Երեւան») թերթից: 1962-ից աշխատում է Արմենպրես գործակալությունում, ներկայումս վարում է գիտամշակութային եւ սպորտի բաժինը: Անդամ է Հայաստանի գրողների եւ ժուռնալիստների միության: Սանթրյանը տասնյակից ավելի գրքերի հեղինակ է: Գեղանկարչությամբ սկսել է զբաղվել 1987-ից: Անհատական ցուցահանդեսներ է բացել Երեւանում (1991 թ.) եւ Լոս Անջելեսում (1992 թ.): Ցուցահանդեսում ներկայացված նկարներում պատկերված է Արցախի աշխարհը: Ի դեպ, կտավների վաճառքից ստացված գումարը հեղինակը տրամադրելու է արցախյան պատերազմում զոհվածների հարազատներին: Ցուցահանդեսը բացեց մշակույթի ֆոնդի նախագահ, նկարիչ, բանաստեղծ Արեւշատ Ավագյանը: Ներկա էին նաեւ Շիրակի թեմի առաջնորդ Գրիգորիս Սրբազանը, Նորվան Սրբազանը Լիոնից, որոնք ողջունեցին եւ օրհնեցին ցուցահանդեսը:

Ա. ԿԻՎԻՐՅԱՆ

ԲԵՌԼԻՆ

Հուշարձան ողջակիզման զոհերի հիշատակին

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտի 50-ամյակի առթիվ Բեռլինում նախատեսվում է հուշարձան կանգնեցնել ֆաշիզմի կողմից հրեաների ցեղասպանության զոհերի հիշատակին: Այն խորհրդանշորեն դրվելու է մինչեւ պատերազմի ավարտը նախարարությունների հավաքատեղի հանդիսացող Վիլհելմշտրասե փողոցի հարեւանությամբ, քաղաքի կենտրոնական մասում, հենց այնտեղ, որտեղ մի ժամանակ գտնվել են Հիտլերի նստավայրն ու հրեաների ողջակիզման կենտրոնները, հաղորդում է «Ինտերնեշընլ Հերալդ Տրիբյուն» թերթն իր մարտի 19-ի համարում:

«Ճիշտ է, նման հուշարձանը հիսուն տարի անց է կառուցվում, բայց այնուհանդերձ մի ժամանակ, երբ դարձյալ երկրում օտարականների նկատմամբ անհանդուրժողականությունն սկսել է ուժեղանալ», ասել է այդ առթիվ Ուլրիխ Ռոլոֆ-Մոմինը Բեռլինի մշակույթի նախարարությունից:

Հ. Օ.

ԵՂԵՌՆ-80

Ինչո՞ւ է մեկ րոպե լռության րոպեն

Երեկ Կինոյի տան մեծ դահլիճում Հայաստանի ստեղծագործական միությունների եւ Մշակույթի հիմնադրամի կազմակերպած Մեծ եղեռնի 80-ամյակին նվիրված ոգեկոչման հանդիսությունը, թող ների անճաշակիս, ակումբային մակարդակից չէր բարձրանում: Այն, ինչ «լուռ» էր. ճեմասրահում բացվել էին Արսեն Պողոսյանի լուսանկարների ցուցահանդեսը, ներկայացվում էին երկու գեղանկարիչների՝ Արարատ Խանզադյանի եւ Սերգեյ Պողոսյանի աշխատանքները (վերջինիս վրձնած դիմանկարները ստեղծվել էին արցախյան խրամատներում), նկարատպեների միության ներկայացրած գոբելենա-պաստառների ցուցահանդեսը (այս բոլորը սկզբում), եւ վերջում ցուցադրված Փելեշյանի «Մենք» ֆիլմը, կարելի էր դիտել առանց սեղմվելու եւ ճնշվելու, եթե չընդմիջեր բուն հանդիսանքային մասը: Ասմունքողների (Կամո Տեր-Պետրոսյան, Լալա Մնացականյան) ոգեշունչ ու դրկված երակների աշխարհին ուղղված «կոխը» շարունակվեց Ժենյա Ավետիսյանի «Անլռելի զանգակատուն» ոդեից հնչած (ականջներդ արդեն ընդունակ են ամեն անգամ նույնը լսելով) բոցաշունչ ասմունքով, որի լաբիրինթոսում ինքն էլ խճճվեց:

Չնայած այս ամենը գրելով հաստատ գիտեմ, որ չեմ հարգում Դավիթ Մուրադյանի ինձ պատվեր-խնդրանքը՝ ոչինչ չխոսել գրել, սակայն քանի որ Էդվարդ Միրզոյանի «Ուրախ» եւ «Տխուր» վալսերի մեջ, Կոմիտաս քառյակի կոմիտասյան երգի մեջ չղտտվեց ու վերջացավ ոգեկոչման այս հանդիսությունը, այլ նոր ուժով շարունակվեց. բեմ բարձրացավ Արգամ Ոսկանյանը եւ «Հայաստան» ու «Իմ հայ ժողովուրդ» գոռալով «ստեղծագործական» երեկոյին իր բաժինը բերեց, գրել-չգրելու կասկած այլեւս չեղավ:

Հայաստանի գրողների նախագահ Ռազմիկ Դավոյանը իր խոսքում ցանկություն է եղել վաղուց, որ ստեղծագործական միությունները ազգային կարեւորագույն խնդիրների ժամանակ միասին հանդես գան, դժվար թե [illegible] միասին [illegible] համերաշխությունը:

Ինչեւէ, լուրջ վերնագիր ունեցող երեկոյի հանդիսությունից չմոռանամ ներկա չեղածների համար կարեւորը հաղորդել. ապրիլի 24-ին Հայաստանի բոլոր ստեղծագործական միությունները հավաքվելու են [illegible] շենքի առջեւ եւ միասին են ուղեւորվելու դեպի Ծիծեռնակաբերդ:

Ա. Հ.

ԹՈՒՐՔԻԱ

Վահագն Տատրյանի գիրքը թուրքերեն

Ստամբուլի «Բելգե» հրատարակչությունը, որը թուրքերեն հրատարակել էր Իվ Տեռնոնի «Հայկական տաբու» գիրքը եւ որի հետեւանքով հրատարակչության տնօրենուհին բանտարկության էր դատապարտվել, վերջերս լույս է ընծայել պրոֆեսոր Վահագն Տատրյանի «Ցեղասպանությունը որպես ազգային եւ միջազգային օրենքի խնդիր» աշխատասիրությունը: Ինչպես գրում է Փարիզում լույս տեսնող «Յառաջ» օրաթերթը, 221 էջանոց գիրքը թուրքերեն է թարգմանել Յավուզ Ալոկանը: Հատորյակը հարուստ է օգտագործված փաստաթղթերի եւ գրքերի մատենագիտական ծանոթագրություններով, առաջին էջում ամփոփ ներկայացված են հեղինակի մինչեւ այժմ տարբեր լեզուներով լույս տեսած գիտական աշխատասիրությունները:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր, ժամը 15-ին, Նկարչի տանը տեղի կունենա Եղեռնի 80-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսի բացումը:

ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

Հրավիրում է

ինքօրյա ճանապարհորդության դեպի Հնդկաստանի մայրաքաղաք:

ԵՐԵՎԱՆ - ԴԵԼԻ - ԵՐԵՎԱՆ

Հերթական ուղիղ չվերթը կկայանա ապրիլի 29-ին

(ուղևորության ընթացքում ինքնաթիռը մնում է Դելիում)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախատեսվում է նոր չվերթ

ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ

«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.

Հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Տրվում է վարձով կամ վաճառվում է Երեւանի կենտրոնում, 100 քմ տարածք: Հեռ. 536726

ՀԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

21 ապրիլ, ժամը 16:00

ՔԱՋԱԼ ՈՋՆԻՆԵՐ

հրավիրում են հոբելյանական շոու-երեկոյի՝ վիրված համույթի ծննդյան 1-ամյակին

ԾՐԱԳՐՈՒՄ

կենդանի երգ-երաժշտություն, հումոր, օրիգինալ ժանր (յոգ), տոնական անակնկալներ:

Տոմսերը վաճառվում են թատրոնի տոմսարկղում

Հեռ. 580101, 653763

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՄ

Հայերեն տառերով «Յատրան» գրամեքենա: Գինը՝ մատչելի: Զանգահարել 77.30.98, Համիկին

ՀՀ մի շարք հասարակական կազմակերպություններ (ՀԿ) նախաձեռնել են ստեղծել հասարակական կազմակերպությունների ակումբ: Այն բաց կլինի բոլոր ՀԿ-ի Ամերիկայի Հայկական Համագումարի ՀԿ Ուսուցման եւ Տեղեկատվական Միջոցների Կենտրոնում: Հասցեն՝ Մոսկովյան 24, բն. 2 հեռ. 56-10-64, 52-86-54

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

«Քվանտ» վարժարանը ապրիլի 15-ից սկսել է ընդունելությունը 1995-96 ուստարվա համար 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ եւ 10-րդ դասարաններում: Ուսուցումը վարժարանում տարվում է տարբերակված ծրագրերով ճիմնավեճնաբանական, ֆիզիկամաթեմատիկական, պատմաաշխարհագրական, հումանիտար (հայոց լեզու եւ գրականություն, ռոմանագերմանական լեզուներ) թեքումներով դասարաններում: Վարժարանում բոլոր առարկաները դասավանդում են Երեւանի պետական համալսարանի եւ այլ բուհերի փորձառու դասախոսներ, որոնք ավելտերներին տալիս են հիմնավոր միջնակարգ կրթություն եւ նախապատրաստում բուհերի ընդունելության քննություններին: Վարժարան դիմողների համար կազմակերպվում են երկամսյա անվճար դասընթացներ տարբեր առարկաներից (օրվա երկրորդ կեսին) վարժարանի ծրագրերով ուսուցումը շարունակելու նպատակով:

Դիմումներն ընդունվում են ամեն օր ժամը 9.00-17.00-ը, Երեւանի Հունան Ավետիսյանի անվ. թիվ 74 դպրոցի երկրորդ մասնաշենքում (Բագրատունյաց 23, մետրոյի «Գարեգին Նժդեհի հրապարակ» կայարանի մոտ):

Հեռ. 42-22-17

ՍՓՅՈՒՌ տեղեկատու

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ԵՆՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

«Սփյուռ» տեղեկատուն հանրապետության շրջաններից եւ քաղաքներից հրավիրում է աշխատանքի բարձրագույն կրթությամբ ռուսերենի տիրապետող եռանդուն անձանց, շրջաններում «Սփյուռ» տեղեկատուի ներկայացուցիչ աշխատելու համար: Դիմել ապրիլի 25-ից 28-ը հետեւյալ հասցեով. Երեւան, Փ. Բյուզանդի 1/3, 1-ին հարկ («Վերնիսաժի» տարածքում): Նախնական տեղեկությունների համար զանգահարել 58.13.51 կամ 58.91.67:

ԵՐԿՎՈՐՅԱԿՆԵՐ ՆԱՐԵԿ ԵՎ ՄԱՆԵ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ԽՈՍՔԸ՝ ՈՒՂՂՎԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, ՍՓՅՈՒՌՔԻ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՈԼՈՐ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ

Սիրելի հասակակիցներ, ավագ եւ կրտսեր եղբայրներ եւ քույրեր, այս տարի, ապրիլի 24-ին նշվելու է Մեծ եղեռնի 80-րդ տարին: Ապրիլի 24-ը նաեւ մեր ծննդյան օրն է, մենք դառնալու ենք 11 տարեկան: Մենք գիտենք, որ այդ օրը տխուր օր է, հարյուր հազարավոր հայ մայրեր ու երեխաներ են զոհվել եւ բռնագաղթել Մեծ եղեռնի ժամանակ: Մենք ուզում ենք, որ երբեք դա չկրկնվի աշխարհում, եւ ոչ մի երեխայի ծննդյան օր տխուր չլինի:

Հայրիկն ասում է, որ այդպես լինում է տխրություն եւ ուրախություն միասին: Ուզում էին վռնդել մեզ հայրենիքից, ոչնչացնել, բայց մեր ժողովուրդը չհուսահատվեց, պայքարեց, ապրեց, գոյատեւեց եւ կարողացավ ստեղծել իր անկախ պետականությունը: Անցած տարի, ապրիլի 24-ին, մեր ծննդյան օրը, հայրիկի ու մայրիկի հետ գնում ենք Ծիծեռնակաբերդ եւ ծաղիկներ դնում եղեռնի զոհերի հուշարձանին: Երեկ եղանք այնտեղ եւ տեսանք, որ հուշարձանի կողքին կառուցվում է մի նոր գեղեցիկ շենք: Դա եղեռնի զոհերին նվիրված ուխտատուն-թանգարանն է: Հայրիկն ասաց, որ զոհերի հիշատակի ամենամեծ հուշարձանը Հայաստանն է, որը մենք միասին պիտի շարունակենք կառուցել:

Մենք շատ ենք ուզում ծանոթանալ երեխաների հետ, որոնք ծնվել են նույն օրը, ապրիլի 24-ին: Հանդիպենք եւ դիմենք այդ օրը ծնված աշխարհի բոլոր երեխաներին եւ բոլորով միասին այնպես անենք, որ էլ երբեք եղեռն չլինի աշխարհում:

Մեր հեռախոսի համարն է 25-07-60

Հասցեն՝ ՀՀ, Երեւան 375037, Արաբկիրի շրջան, 39-րդ փողոց, 2-րդ շենք, 8-րդ բն.

ՆԱՐԵԿ ԵՎ ՄԱՆԵ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆՆԵՐ

«Վերածնունդ» համաժողովրդական խորհուրդը եւ «Անահիտ» մշակութային կրթական միությունը հրավիրում են ապրիլի 24-ին ծնված բոլոր երեխաներին եւ պատանիներին (մինչեւ 18 տարեկան) մասնակցելու ապրիլի 23-ին ժամը 11-ին Կանայք միության տանը (մետրո «Երիտասարդական») կայանալիք միջոցառմանը, որտեղ նրանք կարող են ծանոթանալ միմյանց հետ եւ անդամագրվել այդ օրը հիմնադրվող «Երեխաներն ընդդեմ եղեռնի» մանկական միջազգային կազմակերպությանը:

Միջոցառումը նկարահանվելու եւ լուսաբանվելու է հեռուստատեսությամբ:

Կլինեն հյուրեր, բազմաթիվ հասարակական եւ մշակութային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ եւ պատգամավորներ:

«Վերածնունդ» համաժողովրդական խորհուրդ, «Անահիտ» մշակութային կրթական միություն

Հեռախոսներ 27-69-73, 27-69-74: Հասցեն՝ Երեւան, Կասյան 6, «Վերածնունդ» ՀԽ («Բարեկամություն» մետրոյի մոտ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՑԱՆՑ

ARMINCO

ARMINCO

համակարգչային ցանցը

Ձեզ հնարավորություն է տալիս ինֆորմացիա փոխանակել 20 միլիոնից ավելի՝

INTERNET, BITNET, Compuserve, MCI-mail, AMERICA-ONLINE, SPRINT, AT&T

եւ շատ այլ ցանցերի օգտվողների հետ:

ARMINCO-ն

ապահովում է հուսալի կապ

RELCOM, IASNET, SOVAM-TELEPORT ROSPAC

եւ նախկին ԽՍՀՄ մնացած բոլոր ցանցերի հետ:

Ձեր էլեկտրոնային նամակը, ֆաքսը, տելեքսը, հեռագիրը կհասցվի մեր մոլորակի ցանկացած կետ մի քանի րոպեում՝ առանց աղավաղումների:

ARMINCO
- Հայաստանում INTERNET-ի պաշտոնական մատակարար
- SOVAN-TELEPORT-ի լիազորված ներկայացուցիչ
- IASNET-ROSPAC ցանցի ռեգիոնալ կենտրոն Հայաստանում

Մեր հասցեն՝
Իսահակյան փ. 28, 3 հարկ, հեռ.՝ 52.63.26,
ֆաքս.՝ 28.50.82, e-mail՝ support arminco. com

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկու առանձնատուն, 250 քմ ընդհանուր տնամերձ հողամասով «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում:

Զանգահարել 58-33-26, 25-25-38

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

Ճարտարագիտության, գործարարության, քաղաքագիտության մագիստրոսի կոչումներ

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանը սկսում է 1995-1996 ուսումնական տարվա դիմորդների փաստաթղթերի ընդունումը: Ընդունելությունը կազմակերպվում է արդյունաբերական ճարտարագիտություն, սեյսմիկ ճարտարագիտություն, գործարար ղեկավարում եւ քաղաքագիտություն մասնագիտությունների գծով: Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան բնագավառի բարձրագույն կրթություն՝ մաթեմատիկա, տնտեսագիտություն, ճարտարագիտություն MBA **աստիճանի համար**. քաղաքացիական շինարարություն կամ մեխանիկա **սեյսմիկ ճարտարագիտության** M.Eng. աստիճանի համար. ճարտարագիտություն, մաթեմատիկա, մեխանիկա **արդյունաբերական ճարտարագիտության** M. Eng. աստիճանի համար. պատմություն, իրավագիտություն, լեզուներ կամ հասարակական գիտությունների այլ բնագավառներ՝ **քաղաքագիտության** MA աստիճանի համար:

Անգլերեն լեզվի իմացությունը պարտադիր է:

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն՝

- Դիպլոմի եւ ներդիրի օրինակներ՝ իրենց պատճեններով
- Երեք բնութագիր նամակ. տեղում լրացնեն դիմումնագիր եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման համար կանխավճարը դրամով կազմում է ԱՄՆ 5 դոլարին համարժեք գումար, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 1995 թ. ապրիլի 28-ն է: Դիմորդները 1995 թ. մայիսին կհանձնեն անգլերեն լեզվի կարգորոշիչ քննություն:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի, նախապատրաստական փուլում դիմորդների հաջողությունների եւ տվյալ ծրագրի համար անհրաժեշտ բնագավառի քննական արդյունքների հիման վրա (GMAT կամ GRE):

Ուսման տեւողությունը հիմնական ծրագրի համար երկու տարի է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ: Հասցե՝ Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27-10-85:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռական կամ ազգային խտրականություն չի ճանաչում

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1826 Տպաքանակը՝ 7000 Ստորագրված է տպագրության՝ 20. 04. 1995 Գինը՝ 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@